БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 134 (8ЕЕ9)
ИЮНИИН 8
ВОСКРЕСЕНИ
1958 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн

Хонидойнгоо ноохые саг соонь хайшалая

Колхоз, совхозуудаймнай хонишодой абаһан уялгануудай дүүргэлтын эгээл шухала дүнгүүдэй нэгые хараха саг— ноохо хайшалха хаһа ерэбэ. Энэ хадаа эгээл харюусалгатай, болзорыень бишыхашье алдангүй үнгэргэхэ хүдэлмэри мүн. Энээнии оройтуулаа гээшэ һаа, хонид ноохоёо гээжэ, колхоз, совхозуудай олзо доходынь хорохо болоно бшуу. Тиимэһээ ноохоной хөөрэмсөөр дары түргэн хайшалха, тэрээндэ бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэриие энэ гэһээр дүүргэхэ хэрэгтэй. Хэдэ хэдэн колхозууд энэ хүдэлмэреэ яһала һайн бэлэдхэлтэйгээр, хаһа саг соонь эхилбэ. Мухаршэбэрэй, Кударын зарим колхозуудай агрегадууд түрүүшын үдэрһөө захалаад һаадгүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. «Үнэн» колхоздо нүхэр Жанаевай хүтэлбэрилдэг отарада электрохайшашан бүхэн үдэртөө 30 гаран хониной ноохо һайн шанартайгаар хайшална, толгой бүриһөө дунда зэргээр 3 килограммһаа дээшэ ноохон абтана гэжэ Мухаршэбэрһээ мэдээсэнэ.

Энэ талаар республика доторнай бүхыдөө юун хэгдэжэ байнаб гэжэ хараад үзэхэдэ, аяар мүнөө хүрэтэр задагай зайдан байһан баримтанууд али олон ушарна. Түбхын түрүүндэ, РТС-үүд ноохо хайшалха агрегадуудые заһажа бэлэн болгохо байһан аад, тэдэнэй зариманиинь юушье хээгүй байһаар. Мүн ноохые шанараарнь илгаха хүнүүд хүсэд бэлдэгдээгүй байха юм. Түнхэнэй, Иволгын аймагуудта иимэ хүнүүд илангаяа үсөөн. Олонхи колхоз, совхозууд хонидые ноохонойнь шанараар илгажа, отара болгоодүй байһаар. Ноохо хайшалха һарабша, тэндэ байха стол, ветеринарай хэрэгсэл болон бусад шухала хэрэгтэй түхеэрэлнүүдые бэлдээгүй, ноохо шэгнэхэ, хони барижа үгэхэ, хайша хурсадхаха, тааруулха хүнүүдые зарим колхозууд олоодүй байха юм.

«1958 ондо республикын колхоз, совхозуудта хониной ноохо хайшалалгые эмхидхэхэ тухай» тогтоол соогоо КПСС-эй обком, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ноохо хайшалха электроагрегадуудые заһабарилга, пунктнуудые бэлдэлгые энэ гэһээр дүүргэхэ гэжэ республикын Хүдөө ажахын министерствые, партиин айкомууд, аймгүйсэдкомуудые, колхозуудай правленинүүд, совхозуудай директорнүүдые уялгалаа.

Колхозууд болон совхозууд с тогтоолой эрилтын ёһоор ноохонойнь шанарые харалсажа, хонидоо дары илгаад бүлэглэхэ, хайшалалгын шанарые саг үргэлжэ сахиха зэргэтэй. Тэрээнтэй хамта, хайшалагдаһан ноохые зүбөөр илгажа, һайнаар багсалха, нарин нягта бүридхэл хэхэ шухала. Агрегат бүхэниие зооветеринарна мэргэжэлтэд гү, али колхозой правлениин гэшүүндэ даалгажа үгэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр үдэр бүри ноохо хайшалалгын шанарые шалгажа байха болоно. Тиихэдэ колхозой түрүүлэгшэ, совхозой директор гурба хоноод лэ хайшалагдаһан хонидые хаража, ноохоной шанарые шалгажа, тодорхойлхо байна.

Агрегадуудые һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ хэрэгтэ РТС-үүдэй үүргэ нилээд ехэ. Тэдэнэр колхозуудта заһабарилгын хэрэгсэлнүүдые үгэхэ, агрегадуудые техническэ талаарнь хангаха ёһотой.

Томодхогдоһон пунктнуудта хүдэлжэ байгшадые хамтын эдеэ хоолоор, нүүдэл наймаагаар хангабал һайн байгаа. Энэ асуудалые колхоз, совхозуудай, аймпотребсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд һаяар шиидхэхэ зэргэтэй.

Ноохо хайшалагшадые урмашуулжа, нэмэлтэ түлбэри мүнгөөр үгэхыень партиин обком болон республикын Министрнүүдэй Совет колхозуудай правленинүүдтэ һайшаагаа. Энээн тухай—ажалай ямар түлөөһэнэй, нэмэлтэ түлбэриин хэды шэнээн үгтэхэ байһые ноохо хайшалагшадта заатагүй ойлгуулха, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ, үдэр бүриин хүдэлмэриин дүнгые согсолжо, самбарта хадаха шухала. Колхоз, совхозуудай партийна эхин организацинууд түбхын түрүүндэ энээн тушаа оролдохо ёһотой.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим аймагуудта, илангаяа Хориин, Сэлэнгын, Хэжэнгын колхозуудта муу шанартайгаар хайшалагдахаһаа гадна, элдэб янзын ноохон худхагдажа, холигдошоһон байгаа. Мүнөө иимэ баримтатай эбсэжэ болохогүй. Аймагуудай партийна, советскэ органууд, мал ажалай мэргэжэлтэд колхозууд, совхозуудта ноохо хайшалалгые саг үргэлжэ хинан шалгажа, ямар нэгэн дутуунуудай тохёолдобол тэрэниие усадхаха хэмжээ дары абаха зэргэтэй.

Нүхэд колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, ноохо хайшалагшад! Хонидойнгоо ноохые саг соонь, түргэн хайшалжа, Эхэ орондоо эрхим шанартай ноохо ехээр үгэхын түлөө тэмсэхэ нангин уялгаяа бү мартагты.

Һү һаалга тухай 1958 оной июниин 1-нэй мэдээн

Аймаг	1957 оной энэ үеынхитэй сасуулхада, бүхы дээрээ һаагдаһан һүн	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар): 1958 оной январиин 1-һээ июниин 1 хүрэтэр	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар): Тэрэ тоодо 1958 оной май һарада
Б-Кударын	120,0	507	134
Баргажанай	116,5	342	79
Бичурын	104,7	544	102
Зэдын	95,5	476	106
Яруунын	96,1	432	98
Заиграйн	107,7	509	105
Закаменай	119,7	323	74
Иволгын	124,1	682	131
Кабанскын	119,9	627	153
Хэжэнгын	124,1	394	98
Кударын	110,8	633	130
Курумканай	98,4	373	76
Кяхтын	103,7	642	140
Мухаршэбэрэй	106,4	490	99
Ахын	94,1	24	11
Прибайкальска	102,4	666	139
Сэлэнгын	100,0	637	126
Тарбагатайн	102,6	677	124
Ториин	119,4	390	85
Түнхэнэй	106,7	438	103
Хориин	91,4	397	87
Баунтын	118,0	41,4	97
Хойто-Байгалай	110,3	481	95
СОВХОЗУУД:			
Борьёогой	172,6	763	166
Яруунын	141,4	631	143
«Эрдэм»	114,0	708	167
Бичурын	153,8	906	216
Кяхтын	146,1	994	204
Сэлэнгын	118,1	589	128
Хориин	133,0	510	110

Үнгэрһэн 5 һарын мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ, республикын олон колхоз, совхозууд һү һаалгые дээшэлүүлхын тула шанга тэмсэл хээ. Энэ үедэ республикын колхозуудта нёдондоной хндо орходоо 8 процентээр, үнеэн бүриһөө 25 килограммаар һү һаалга дээшэлһэн байха юм.

Иволгын, Хэжэнгын, Кабанскын, Б-Кударын, Ториин аймагууд һү һаалгаар түрүүлжэ ябана. Гэбэшье, эдэ түрүү аймагууд республикаараа абтаһан уялгата хэмжээе хүсөөдүй.

Совхозууд һү һаалгаар һайн үрэ дүн туйлаа. Нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо совхозууд һү һаалгаяа 32 процентээр дээшэлүүлээ. Мүн үнеэн бүриһөө 133 килограммаар ехэ һүн һаагдаа. Энэ хадаа колхозуудайхиһаа 180 килограммаар ехэ болоно.

Республикын колхозуудай дунда Тарбагатайн калининнайхид түрүү һуурн эзэлнэ. Тэндэ үнгэрһэн 5 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1192 килограмм, тэрэ тоодо май һарада 224 килограмм һүн һаагдаа. Иволгын «3-я пятилетка», Заиграйн «Красный опытник» колхозой һаалишад мүн лэ һайн үрэ дүн туйлаа.

Кяхтын совхозой һаалишан Д. Б. Ульзутуева 5 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1250 килограмм, тэрэ тоодо май һарада 319 килограмм, Заиграйн «Красный опытник» колхозой һаалишан Н. И. Васильева—1000 килограмм, Кударын Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Д. Эрдынеева—1542 килограмм, Иволгын «3-я пятилетка» колхозой һаалишан М. И. Акулова—1560 килограмм һү һаагаа.

Эдэ түрүү колхоз, совхозуудай, эрхим һаалишадай туйлаһан амжалтанууд һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжонуудай бии байһанине элитээр гэршэлнэ.

Гэбэшье, һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө ёһотой тэмсэл хэдэггүй колхоз, совхозууд үшөөл бии байһаар. Зарим аймаг, колхоз, һаалишад нёдондонойхиһоо һү һаалгые доошолуулһан байха юм. Жэшээнь, Зэдын аймагай колхозууд һү һаалгые үнгэрэгшэ [illegible] эйхидэ орходоо 70 тонноор, үнеэн бүриһөө һү һаалгые 66 килограммаар багадхаа. Тэндэхи Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 25 процентээр бага һү абаа. Яруунын колхозууд энэ жэлдэ нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 72 тонноор бага һү абаа. Энэ аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз нёдондонойхиһоо һү һаалгые 28,5 процентээр, үнеэн бүридэ 115 килограммаар доошолуулаа. Гадна Курумканай, Бичурын, Кяхтын, Сэлэнгын, Тарбагатайн болон Хориин аймагууд нёдондонойхиһоо бага һү һаагаа.

Эдэ бүгэдэ жэшээнүүд юун тухай харуулнаб гэхэдэ, аймагай, колхозой хүтэлбэрилэгшэд абаһан уялгаяа бэелүүлхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана. Шэнэ уялга абахынь абажархёод, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө тэмсэл хэнэгүй. Һү һаалга зарим аймаг, колхозуудта яахадаа доошолооб гэхэдэ, малые харууһалга, эдеэлүүлгэ муугаар эмхидхэгдэнэ. Түрүү дүй дүршэл һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Олон колхозуудта гүүртэнүүдэй хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдахаяа болишоо. «Малшадай үдэр» мартагдашанхай. Эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Иимэ байдал саашадаа тэсэшэгүй.

Һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар колхоз, совхоз бүхэн үнеэдээ бүхэли зундаа ногоон тэжээлээр, үнеэн бүридэ 30—40 килограмм хүртэхөөр хараалжа хангаха ушартай. Үнеэдые зүбөөр бэлшээхэ тухайда анхаралаа табихаар болоо. Тиихэдээ сүүдхэдээ 17—18 часһаа доошо бэшэ бэлшээридэ ябуулха, үдэртөө лаб гурба дахин уһалха хэрэгтэй.

Советскэ Союзда «СССР—Япон» общество байгуулагдаба

Москвада эмхидхэлэй суглаан болоо

[...]эрдэмтэд, уранзохёолшод, про[...]ленность болон хүдөө ажахын [...]дбэриин новаторнууд, культу[...] хүдэлмэрилэгшэд, ниитын [...]л-ябуулагшад Советскэ Союзда «[...]СР—Япон» общество байгуул[...] урадхал оруулаа. Предприяти[...]ай коллективүүд, колхозни[...] научно-шэнжэлэлгын институ[...] хүдэлмэрилэгшэд, Москвагай, [...]инградай, Киевэй, Тбилисиин, [...]дивостогой болон ороной бусад [...]зуудай, районуудай эрдэмтэд [...]урадхалые дэмжэбэ.

[...]схэл гаргагшадаар байгуулаг[...]н обществын эмхидхэлэй суг[...] Москвада июниин 5-да болоо.

[...]ветскэ обществонуудай союзай [...]идиумэй түрүүлэгшын орлогшо [...] Визжилин суглаа нээхэ зуу[...] худалдаа наймаанай бүхэсоюз[...]алатын президиумэй түрүүлэг[...] Н. В. Нестеровтэ элидхэлэй үгэ [...]н байна.

[...]сковско-Рязанска түмэр замай [...]нист А. Д. Мотов, Ленинград[...]едиатрическа институдай ди[...]р Н. Т. Шутова, эб найрамдал [...]аалха Украинын республикан[...]комитедэй түрүүлэгшын орлог[...] И. Строкотенко, Камчатска [...]йсэдкомой загаһанай промыш[...]остиин таһагые даагша Ф. Ф. Агапов, уласхоорондын конкурсын лауреат, скрипач И. С. Безродный гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба. Тэдэнэр япон арадтай хани ёһоной холбоо үргэдхэхэ шухала байһан тухай хэлэхэ зуураа, «СССР—Япон» общество байгуулха үүсхэл халуунаар дэмжэжэ, шэнэ обществын хүдэлмэридэ амжалта хүсэһэн байна.

Советскэ Союзда «СССР—Япон» общество байгуулха гэһэн шиидхэбэри сугларагшад баталан абаа.

Японһоо СССР-тэ байдаг элшэн сайд Суемицу Кадоваки сугларагшадта халуунаар угтагдан үгэ хэлэбэ.

Суглаанда хабаадагшад шэнэ обществын правленидэ 68 хүниие һунгажа, «Япон—СССР» обществын правлениин адресаар амаршалгын телеграмма Токио эльгээһэн байна.

***

Шэнэ обществын правлени тэрэ үдэшэндөө түрүүшынгээ заседанида суглараа. Худалдаа наймаанай бүхэсоюзна палатын президиумэй түрүүлэгшэ М. В. Нестеров правлениин түрүүлэгшээр нэгэн дуугаар һунгагдаба. Правлениин түрүүлэгшын орлогшонороор 11 хүн мүн лэ һунгагдаа. (ТАСС).

Үнэн зүрхэнэй, һайн һайхан юрөөл

МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай түлөөлэгшэд нютагаа мордобо

Ахадүү Монгол Арадай Республикын Арадай Ехэ Хуралай түлөөлэгшэнэр Советскэ Союзда, Чехословакиин Республикада, Германиин Демократическа Республикада, Венгриин Арадай Республикада айлшалаад, нютагаа бусаха замдаа БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар манай республикада тогтожо, гурбан үдэр айлшалһанаа уржадэр, июниин 6-най үдэр нютагаа мордобо.

...Үглөөнэй 11-дэхи час. Элдэб олон маркын хүнгэн машинанууд Сэлэнгын хүүргэ үнгэрөөд, Улан-Удэ — Кяхтын үргэн дардам харгыгаар баруулжаа шуумайлдаба. Хойно хойноһоо һубарилдан табилуулжа ябаһан машинанууд уданшьегүй Улан-Удын гражданска аэродромой хажууда ерээд, нэгэ жэгдээр зогсожо байгаад һэн.

Хүндэтэ айлшадаа үдэшэлсэхээе ерэһэн зон олон. Хүн бүхэн хүхюутэй баяртай, аэродромой талмай тээшэ һубарилданад. «Ахадүү монгол арадаймнай хүндэтэ түлөөлэгшэнэр манайнгаа Бурят-Монголдо һайнаар айлшалба гү?», «яагаа яаралтай ябаа гээшэб: оройдоол гурба хоноо», «час хахад соошье ябангүй Улаан-Баатартаа буужа байха ёһотой даа» гэхэ мэтын үгэнүүд таһарнагүй.

Хүндэтэ айлшаднай, манай республикын парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд — А. У. Хахалов, Д. Ц. Цыремпилон, В. Р. Филиппов, министрнүүд, партийна, советскэ бусад хүдэлмэрилэгшэд, ниитын ажал-ябуулагшад самолёдой дэргэдэ ошожо, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай түлөөлэгшэдые толгойлогшо Чимитдоржийн Сүрэнжав мордохынгоо урда тээ сугларагшадта, республикын ажалшадта хандажа, үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Ч. Сүрэнжавай хэлэһэн үгэ

Бидэниие хани халуунаар хүлеэжэ абаһанайтнай түлөө ахадүү Бурят-Монголой арад түмэндэ үнэн зүрхэнэй талархалаа элирхэйлхэ байнабди.

Зүблэлтэ Социалис Бүгэдэ-найрамдаха Бурят-Монгол республикада байха үедөө хэдэ хэдэн фабрика, заводуудта, хамтаралнуудта, соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта ябажа, ажалшад таряашадтай, малшадтай, намын болоод уласын ударидахы нүхэдүүдтэй зохид һайханаар ярилсаһандаа ехэ баяртай байнабди.

Нүхэдүүд! Танай олоһон ехэ амжалтануудаар ехэ бахархажа байнабди. Энэ амжалтатнай бол өөһэдтөө социализмые амжалтатайгаар байгуулха ябадалдамнай манай арад түмэниие улам зоригжуулжа байна. Манай арад түмэн ахадүү бурят-монгол арад түмэниие хайрлан хүндэлжэ байдаг, мүн Монголын арад түмэниие танай арад түмэнэй хайрлан хүндэлжэ байдагые бидэнэр нюдөөрөө хаража мэдэбэбди.

Нүхэдүүд!

Коммунизм байгуулха хэрэгтээ танай олоһон ехэ амжалтые болоод, таанарай хүргэһэн ахадүүгэй амар мэндые өөрынгөө арад түмэндэ баяртайгаар дуулгаха гээшэбди.

Агууехэ Зүблэлтэ уласта бидэнэй айлшалһан ябадал Бүгэдэ-найрамдаха Монгол арад улас СССР хоёрой хоорондохи хани харилсаае, харилсан ажаллалгые, ахадүүгэй найрамдалые улам саашаданъ хүгжөөхэ хэрэгтэ хуби нэмэри оруулха гэжэ бидэ лаб этигэжэ байнабди.

Нүхэдүүд!

Бурят-монгол арад түмэнэй коммунизм байгуулха ажалдаа шэнэ шэнэ, улам ехэ амжалта туйлахыень бүхы зүрхэнһөө хүсэжэ юрөөе.

Монгол болоод Зүблэлтэ уласын арад түмэнэй ахадүүгэй эбдэршэгүй найрамдал мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан мандаха болтогой!

Хайрата нүхэд, баяртай!

***

Хүндэтэ айлшадтайгаа хүн зоной амаршалалсаһанай, баглаа сэсэгүүдые барюулһанай удаа Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ц. Цыремпилон харюугай үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Д. Ц. Цыремпилоной хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Сүрэнжав!

Хүндэтэ айлшад!

Монголой Арадай Республикын Арадай Ехэ Хуралай түлөөлэгшэнэр, хүндэтэ нүхэдүүднай, хэдэхэн минутаһаа орон нютагтаа, Монголойнгоо Арадай Республикада мордохотнай.

Манайнгаа республикада айлшалһанайтнай түлөө мордуулха дээрээ гүнзэгы ехэ баяр баясхалангаа мэдүүлхэ дуран хүрэнэ. Промышленна предприятинуудтамнай, колхозуудтамнай ябажа айлшалбат. Ябаһан лэ газартатнай манай арад зон, Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын ажалшад айхабтар ехэ баяр баясхалантайгаар угтаба. Сагай багашье байгаа һаань, манай нүхэд — колхознигууд, хүдэлмэришэд өөһэдынгөө ажалай дүй дүршэлтэй танилсуулаа. Иигэжэ дүй дүршэлөө халан абалсаха гээшэ ехэ удхашанартай гэжэ һананаб. Манай хани барисаатай хүршэ оронһоомнай, Монголой Арадай Республикаһаа манайда айлшад ходо ябажа байһай гэжэ хүсэнэбди. Иигэжэ ябалсажа байхада Советскэ Союзай, Монголой арадуудай хоорондо саг ошохо тума хүгжэжэ байгаа хани барисаае улам саашань бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүри туһатай байхань дамжаггүй.

Монголой Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэдтэ — нүхэр Дамбада, Самбууда, Цэдэнбалда, гүрэнэй, ниитын бусад ажал-ябуулагшадта, Монголой арад түмэндэ манай, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, партиин областной комитедэй, Министрнүүдэй Соведэй, республикымнай ажалшадай — хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин ехэ мэндые хүргэхыетнай үгынгөө түгэсхэлдэ гуйха байнаб.

Хани нүхэдтөө, Монголой Арадай Республикын арад түмэндэ социализм байгуулжа байгаа замдаа шэнэ, ехэ ехэ амжалта туйлахыетнай хүсэнэбди.

Хүндэтэ айлшаднай, замдаа һайн ябажа хүрөөрэйт! Дахин уулзатараа баяртай!

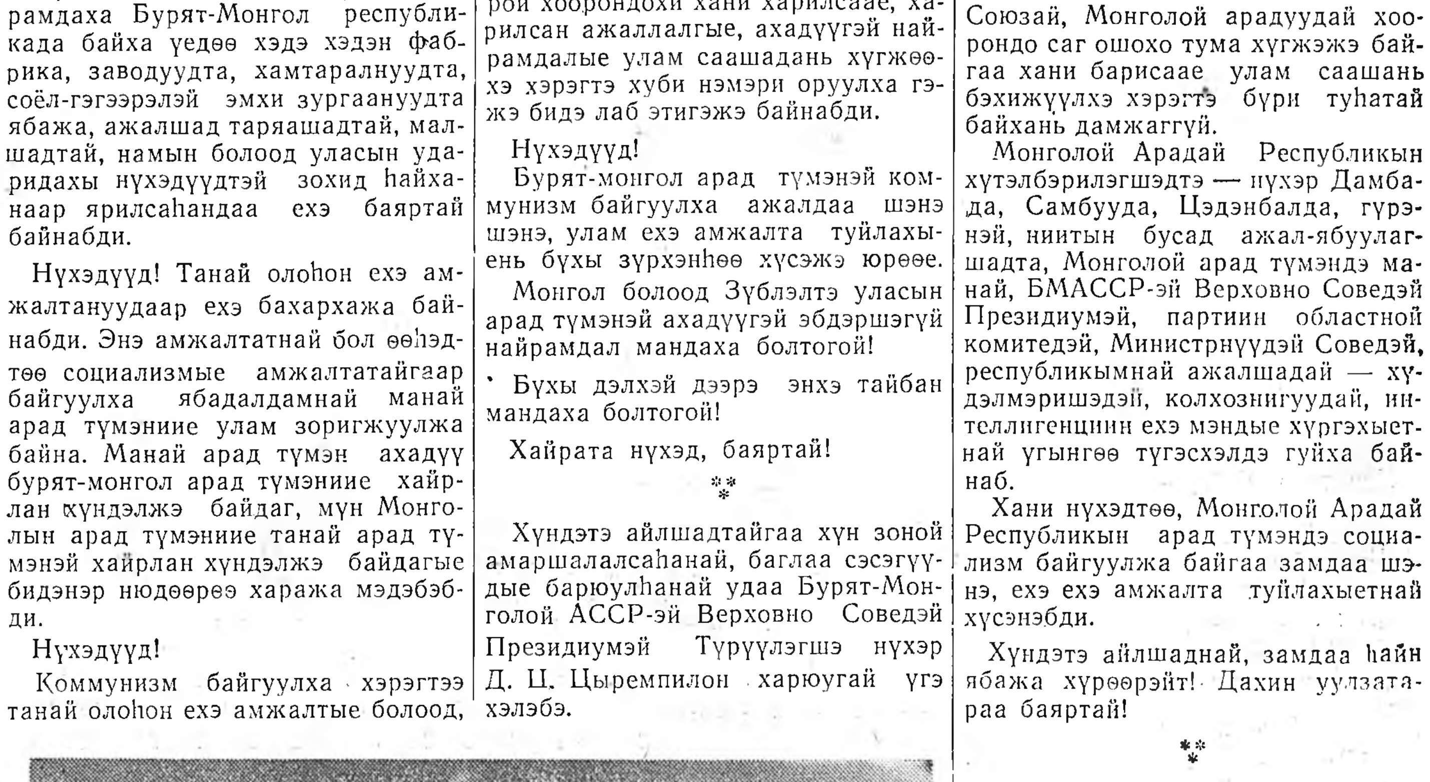
***

Айлшад мордуулхаяа ерэгшэ хүнүүдтэй гар гараа барисалдажа, һайн һайхан үгэнүүдые хэлэлсэжэ, бэе бэедээ айлшалалсажа байхые урилсажа, самолёдто һуухаяа ошобо. МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай депутадууд Ч. Сүрэнжав, Д. Шарав, Ж. Ням, Ж. Агвансодов, Д. Арьяа, У. Доржпалам, А. Дулмаа гэгшэд баглаа сэсэгүүдые баринхай, даллаһаар самолёдой гэшхүүр өөдэ хойно хойноһоо гарана. Самолёт соогоо ороодшье далланад. Аэродром дээрэ үдэшэлгын баярай үгэнүүдые хашхаралдажа, даллажа байһан хүнүүдэй дунда МНР-һээ СССР-тэ байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд Санжийн Бата бии.

Уданшьегүй эгсэ 11 часта самолёт байраһаа хүдэлжэ, аэродром дээгүүр эрьелдэн харайгаад, газарһаа таһарамсаараа хөөрэ хөөрэһөөр дэгдэшэбэ. Урда үзүүртээ СССР-эй, МНР-эй улаан торгон тугхануудые нарбуулһан «ИЛ-14» самолёт аэродром дээгүүр нэгэ тойрон, мордолгын мэндые хүргэмсөөрөө, шанха урда зүг барин саашалшоо.

***

Арадайнгаа Ехэ Хуралай түлөөлэгшэдые үдэшэлсэжэ ябаһан элшэн сайд нүхэр Бата үдын хойно Москвагаа бусаа.

— Баяртай, хүндэтэ айлшаднай! Замдаа һайн ябажа хүрөөрэйт.

— Һайн даа. Амгалан тайбан, һайн һайхан һуужа байгты. Манайнгаа Монгол орондо айлшалаарайт. Хүлеэжэ байха гээшэбди.

— Һайн даа. Ябахабди. Манайдаашье ходол айлшалжа байгты. Баяртай!

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай түлөөлэгшэдэй толгойлогшо нүхэр Чимитдоржийн Сүрэнжав БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ц. Цыремпилон хоёр мөндолгон дээрэ гараа барисалдажа байна. 2. Ехэ Хуралай түлөөлэгшэдые һуулгаһан самолёт байраһаа хүдэлжэ, аэродром дээрэ сугларагшад хүндэтэ айлшадаа үдэшэжэ байна.

Ф. Сорокиной фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Комсомолоо һайнаар хүтэлдэг болохо

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын заабаринуудые, комсомолой XIII съездын шиидхэбэри бэелүүлэн комсомол-залуушуулаа коммунизмын сурталаар хүмүүжүүлхын тула манай аймагай партийна организаци горьтойхон хүдэлмэри хэһэн байна.

Эхин комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэ туһалха зорилгоор үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һарын һүүлдэ комсомолой айкомой хүдэлмэри тухай асуудал КПСС-эй айкомой бюродо хэлсэгдэһэн байна.

Хараалагдаһан хэмжээнүүд, тогтоол шиидхэбэринүүд муугаар дүүргэгдэнэ, комсомол-залуушуулые идейно-политическээр хүмүүжүүлхэ асуудалда ВЛКСМ-эй айкомой секретарьнууд нүхэд Мотовилов, Желтов гэгшэд анхаралаа һулаар табина гэжэ партиин айкомой бюро тэмдэглэһэн юм. Загаһанай комбинадай, Сталинай нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудай, «Труд байкальца» гэжэ олзоборилгын артелиин эхин комсомольско организацинуудай хүдэлмэри муу ябадаг байгаа.

Аймагай колхозуудай, предприятинуудай комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэ айкомой бюро хиналта хэдэггүй, тэдэндэ туһаламжа үзүүлдэггүй байгаа. Бюрогой, пленумэй олохон шиидхэбэринүүд дүүргэгдэдэггүй һэн.

Партиин айкомой бюрогой һүүлээр энэ асуудал комсомолой айкомой пленумдэ хэлсэгдэжэ, бодото дээрэнь бэелүүлэгдэхэ хэмжээн абтажа эхилэгдэһэн байна.

Партиин айкомой бюрогой тогтоол бэелүүлхын тула аймагай бүхы комсомольско организацинууд тодорхой хэмжээнүүдые суглаан дээрээ хэлсэжэ хараалаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ эхилээ һэн.

ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойе угтуулан, аймагай комсомол-залуушуулай дунда «һонирхолтой ажал», «Түрүүшын комсомолшуулай алдарта хэрэг» гэжэ — 2 эстафетэ эмхидхэгдэһэн байна. Хоёрдохи эстафедые комсомолой обком һайшаажа, республикын аймагуудта үнгэргэхые бусад айкомуудта дурадхаһан байна. Мүн комсомолой айкомой дэргэдэ хүнгэн кавалериин штаб бии болгогдоо. Мүнөө жэл «Сурхай» гэжэ сатирын газетэ 5 дахин гаргагдаа. Журам эбдэгшэдые тэрэ газетэ гам хайрагүй шүүмжэлдэг болоо. Культурын байшан, клуб гэхэ мэтын ниитын газарта комсомолшуудай патруль эмхидхэгдэһэн байна. Гүрэнэй мүнгэн зөөри химгадан гамнаха хэрэгтэ аймагаймнай комсомолшууд эдэбхитэйгээр хабаадана. Мүнөө комсомольско нөөсэ жасада 7 мянган түхэриг оруулагдаад байна.

Мүн аймаг соо спортивна хүдэлмэри һайжараа. Мүнөө үбэл 18 спортивна мүрысөөн үнгэргэгдөө, тэрээндэ 400-гаад залуушуул хабаадаһан байна. Комсомол-залуушуулнай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг болоо. Мүнөө үбэл комсомолшуудай хүсөөр Байгал дээрэ электрын лампануудаар гэрэлтүүлһэн аймагай каток түхеэрэгдэһэн юм.

Ажал хүдэлмэриингөө түсэб хараануудые болон абаһан уялгаяа дүүргэхын тула аймагай комсомолшууд саг үргэлжэ тэмсэдэг болоһон байна. Жэшээнь, загаһанай комбинадай комсомол-залуушуул ВЛКСМ-эй XIII съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, һайн дүнгүүдые туйлаһан юм. Комсомолканууд Ю. Соловьева, Н. Камарицына халаанайнгаа нормые үдэр бүри 200 гаран процент дүүргэдэг һэн.

«Коммунизм» колхозой комсомолшуул — загаһашад социалистическэ мүрысөөндэ хабадажа, мүнөө жэлэй 1-дэхи кварталайнгаа түсэб мартын 15-да дүүргэһэн байна. Нүхэр В. Новолоцкиин звено түсэбөө 120 процент дүүргээ һэн. Загаһа барилгын түсэб амжалтатайгаар дүүргэдэг байһанайнгаа түлөө «Коммунизм» колхоз партиин айкомой, аймгүйсэдкомой шиидхэбэреэр Майн Нэгэнэй һайндэртэ аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн юм.

Верхне-Ангарска сомсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой комсомольско организаци хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулаа. Ажалай һайн дүнгүүдые туйлаһанай түлөө тус комсомольско организаци ВЛКСМ-эй айкомой хүндэлэлэй дэбтэртэ тэмдэглэгдэбэ.

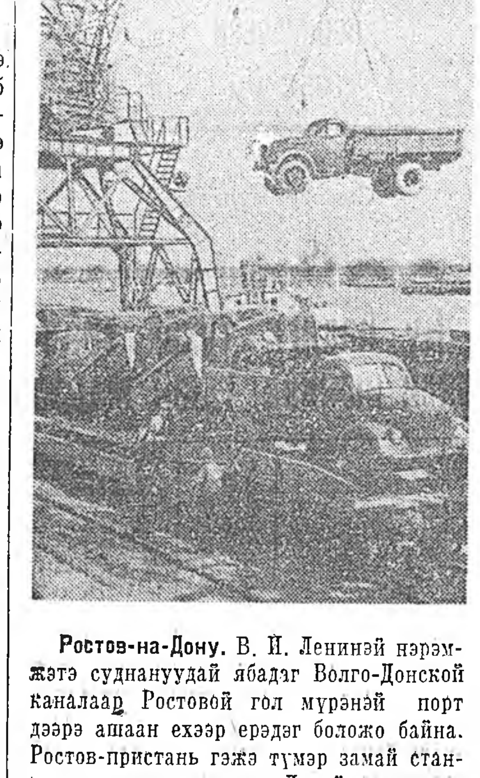
Гэбэшье, аймагай зарим парторганизацинууд комсомольско организацида туһалдаггүй, анхаралаа табидаггүй байдагынь гэмшэлтэй.

Аймгүйсэдкомой эхин парторганизаци комсомольско организацияа ямараар хүтэлбэрилнэб гэжэ һаяхан партиин айкомой бюро парторганизациин секретарь нүхэр Корытовай тоосоо дуулаһан байгаа.

Тус парторганизаци комсомольско организацияа муугаар хүтэлбэрилнэ гэжэ айкомой бюро тэмдэглээд, комсомолой хүдэлмэри тон богонихон болзор соо һайжаруулха хэмжээ абахыень нүхэр Корытовһаа шанга эрилтэ хэһэн байна.

Комсомольско организацинууд парторганизацинуудай хүтэлбэри доро хүдэлмэреэ ябуулха ёһотой гэһэн партиин Уставай эрилтые КПСС-эй ойкомууд, колохзой, предприятиин, эмхи зургаанай эхин парторганизацинууд саг үргэлжэ сахижа байха зэргэтэй.

Ц. Цыбиков, КПСС-эй Хойто-Байгалай айкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Ростов-на-Дону. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ суднануудай ябадаг Волго-Донской каналаар Ростовой гол мүрэнэй порт дээрэ ашаан ехээр ерэдэг болоһо байна. Ростов-пристань гэжэ түмэр замай станциин хүдэлмэрилэгшэд Доной гол мүрэнэйхидтэй нягта холбоотойгоор ажаллана. Тэдэнэр суднануудһаа ашаа түргэнөөр буулгажа, түмэр замай вагонуудта ашадаг байна. **Зураг дээрэ:** түмэр замай платформоһоо «ГАЗ-51» автомашинада ашаа түргэнөөр тээжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Кукурузын түлөө тэмсэл

— Бишье энээнһээ урда кукуруза таридаг байгааб. Теэд бусад механизаторнууд ургасын хойноһоо харууһалдаг, хуряадаг һэн. Мүнөө кукуруза ургуулха тусхай комплексно агрегадуудай эмхидхэгдээд байхада бидэнэрэй үмэнэ харюусалгатай зорилго табигдана. Юуб гэхэдэ, бидэ кукурузые өөһэдөө харууһалха, хуряаха байнабди,—гэжэ Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи комплексно агрегадай тракторист Георгий Чураков хөөрэнэ.

Кукурузын үндэр баян ургаса абахын түлөө кударынхид ёһото шангаар тэмсэхэ гэжэ шиидэнхэй. Аймагай бүхы колхозуудта комплексно 18 агрегат эмхидхэгдэнхэй. Агрегадуудай хүтэлбэрилэгшэдөөр, сеялкэшэдээр дүршэлтэй механизаторнууд томилогдоо. Ургасын хойноһоо харууһалхын, хуряахын тулада тэдэнэртэ «Беларусь» тракторнууд, навесной культиваторнууд, комбайнууд даалгагданхай. Агрегадуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхын зорилгоор агрегат бүхэндэ инспектор-эмхидхэгшэнэр томилогдоо. Инспектор-эмхидхэгшээр дээдэ, дунда эрдэмтэй агрономууд, дүршэл ехэтэй колхознигууд томилогдонхой.

Аймаг соогоо эгээн түрүүшээр Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд кукуруза тарижа дүүргээ. Эндэ хоёр агрегат эмхидхэгдээ һэн. Хоёрдохи комплексно агрегадай инспектор-эмхидхэгшээр колхозой агроном нүхэр Максимова хүдэлнэ. Нүгөөдэдэнь «кукуруза ургуулагша» гэжэ аймаг соогоо нэрэ абаһан, дүршэлтэй колхозник Георгий Деомидович Пепеляев хүдэлдэг.

Инспектор-эмхидхэгшэ нүхэр Пепеляевай дүршэлые тэмдэглэмээр. Энэ жэлдэ тэрэнэй агрегат 105 гектар кукуруза, 14 гектар просо таряа. Тарилгын һүүлээр 12 үдэр үнгэрөөд байхада Подмогой гэжэ газарта кукурузын эшэ жэгдээр бултайжа гараа.

Шэнэ юумэ үүсхэгшэ Георгий Деомидович марганцевкотой, минеральна үтэгжүүлгэтэй холигдожо, шанаржуулагдаһан 103 хэһэг кукурузын үрэһэ гэрэйнгээ газаа һуулгаһан юм. 10 үдэр үнгэрһэнэй һүүлдэ 103-һаа 100-нь газарһаа бултайгаа. Колхозой садай дэргэдэ 0,5 гектар газарта кукуруза гараар таригдаа. Тэндэһээ буурсаг абтаха юм. Тэрэ газарынь һайнаар элдүүрилэгдээ, уһалагдаа. Игэжэ куйбышевайхид гектар бүриһөө 500 центнерһээ бага бэшэ кукурузын эшэ намаа абахын түлөө тэмсэжэ байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо кукуруза ургуулха 3 комплексно агрегат эмхидхэгдэнхэй. Санжи Цыденов Даша-Доржо Дайнзанов хоёрой комплексно агрегадууд 100 гектарай га бүриһөө 300 центнер кукурузын эшэ намаа ургуулхабди гэжэ аймаг соогоо эгээн түрүүн үүсхэл гаргаһан байна. Тэдэнэй уряае аймагай кукуруза ургуулагшад халуунаар дэмжээ. Агрегадай инспектор-эмхидхэгшэ агроном нүхэр Тархаев игэжэ хэлэбэ:

— 100 гектар участогай 60 гектарые квадратно-гнездовой аргаар таригдаа. ... центнер үрэһые 33 литр уһанда ... дэбтээгээд, тарилга хээбди. Рядхоорондо-хи газарыень навесной культиватораар элдүүрилхэбди. Культиваторта тусхай хүтага тааруулагдажа, газарай хүрьһэ зөөлэрүүлэгдэхэ. Буртаг үбһэнэй ургахые хараадаа абажа, 3—4 дахин элдүүрилгэ хэхэбди. Ургамалай ургажа байха үедэ минеральна үтэгжүүлгэ нэмэлтэ тэжээл болгон тараагдаха.

Ленинэйхид 357 гектар газарта кукуруза тарижа дүүргээ. Энэ жэлдэ 4000 тонно силос бэлэдхэхээр хараална. Хэрбээ 3 комплексно агрегадай гектар бүриһөө 300 центнер кукурузын ногоон эшэ намаа хуряажа абаа һаа, элбэг хүрэхэ, шанар һайнтай кукурузын силос дарагдаха юм.

Мүн Кировэй, Ждановай нэрэмжэтэ колхозууд кукуруза тарилгаяа дүүргээ. Аймаг соогоо томохон колхозуудай нэгэн «Путь к коммунизму» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр С. В. Кривогорницын, партийна организациин секретарь нүхэр А. Макальский) 500 гектарта тэжээлэй үнэтэ ургамал—кукуруза тариха юм. Эндэ кукуруза ургуулха комплексно агрегадуудай инспектор-эмхидхэгшэдээр дээдэ эрдэмтэй агроном И. Трофимов, дунда эрдэмтэй агроном Г. Чекин гэгшэд томилогдонхой. Ойрын үдэрнүүдтэ тус колхоз кукуруза тарилгаяа дүүргэхэнь. Энэ колхоз гектар бүриһөө 300 центнер кукурузын ногоон эшэ намаа абаха хүсэлэнтэй.

Кукуруза ургуулха комплексно агрегадуудай хүтэлбэрилэгшэд, инспектор-эмхидхэгшэд КПСС-эй Кударын айкомой бюро дээрэ баталагдаа.

Гэхэтэй хамта, аймагай зарим колхозууд кукуруза багаар тарина. Адуу малаар олон Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Соковиков, партийна организациин секретарь нүхэр Якимов) 7000 тонно силос дараха түсэбтэй. Гэбэшье, энэ колхоз оройдоол 172 гектар кукуруза таряа. Энэнь тон бага. Тус колхозой һү һаалгаар жэлһээ жэлдэ гээгдэлэй ородогынь гайхалтай бэшэ. Тиихэдэ «40 лет Октября», Калининай, Ждановай нэрэмжэтэ колхозууд оройдоо 100—100 гектар кукуруза тариба.

Аймагай колхозуудта эмхидхэгдэһэн кукуруза ургуулха комплексно агрегадууд даалһан газарайнгаа гектар бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ ногоон эшэ намаа хуряаха уялгануудые абаа. Энэ уялгаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө тэдэнэр ажалай үльгэр жэшээ харуулан эршэмтэйгээр хүдэлнэ.

Д. Болхоев, манай корр.

Правленидэ туһалха хэрэгтэй

Манай аймагай «Путь Ильича» гэжэ хүдөө ажахын артелиин бусад колхозуудһаа хожомдожошье ябадаг һаань, тэндэ ажалай түрүүшүүл үгы гэхын аргагүй. Тэдэнэй нэрэ алдар аймаг соогоо суутай болонхой. Луговод П. Н. Ефимовэй бригада мүнөө жэл 233 гектар сабшалангай газар гурба дахин уһалжа, үбһэ ногоо нёдондонойхиһоо ехээр ургуулха зорилготой.

Мүн артелиин түрүү һаалишад Ф. Чебунина, Е. Чебунина, О. Трифонова, В. Афанасьева, бусад энэ жэлэй дүрбэ һара соо үнеэн бүриһөө мянга нэгэ нэгэ зуун литр һү һаагаад, мүнөө бүри һайнаар ажаллажа байна.

Колхозой ажахын богонихон болзор соо түргэн хүгжэхэ арга боломжотой байбашье, эхин парторганизаци (секретарь нүхэр И. М. Афанасьев) ажалай түрүүшүүлдэ болон эдэбхитэндээ түшэглэн хүдэлмэреэ һайжаруулхын түлөө оролдолго багаар гаргана.

Энэ парторганизаци үсөөхэн коммунистнуудтай юм. Ажалдаа шалгарһан түрүү хүнүүд партиин гэшүүд болгожо абтанагүй, тэдээнтэй ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Ажал хүдэлмэридөө һайнаар хабаадажа, олониитэеэ хүтэлжэ, тэдээндэ жэшээ харуулжа ябахын орондо зарим коммунистнар (И. Сычев, И. Федоров) өөһэдөө журам эбдэдэг байна. Парторганизациин үгэһэн даалгабари хүсэд дүүргэдэгшьегүй коммунистнар баһал байдаг.

Правлениин ажал ябуулгада парторганизаци нүлөө үзүүлдэггүй шахуу. Партийна суглаанай шиидхэбэринүүд саг болзортоо бэелүүлэгдэнэгүй, колхознигуудай абаһан социалистическэ уялга дүүргүүлхэ талаар хэмжээн һулаар абтана. Жэшээнь, 1958 ондо колхозоороо 100 эхэ хониһоо 140 хурьга абажа, бүрин бүтэн түлжүүлхэ уялгатай аад, эхэ хонидоо тураажархёо, харууһанай мууһаа болоҗо хурьгадаа олоор үхүүлээ.

Мүнөө колхоз орооһото культурануудай тарилга дүүргээд, кукуруза болон наран сэсэг тарижа байна. Теэд энэ жэл оройдоол 30 гектар кукуруза тариһаниинь гайхалтай.

Энэ колхозой парторганизаци колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулна.

Парторганизациин секретарь нүхэр Афанасьев бэеэрээ политическэ асуудалаар колхознигуудтаяа, комсомол-залуушуултайшье хөөрэлдэдэггүй, һаяшагай һунгагдаһан правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Аверин дэ өөдтэй туһаламжа үзүүлдэггүй байха юм.

Ажахыгаа саашань эрид хүгжөөхэ арга боломжонууд тус колхоздо яһалал олон байһаниинь мэдээжэ. Колхоздо уһалууриин газар ехэ, мүн нуур тохойшье олон. Тэндэ нугаһа, галуу олоор үсхэхэ арга бии. Мүн эдэ нуурнуудта загаһа үдхэжэ худалдажа байгаа һаа, олзо доход ехээр олдохо аргатай бшуу.

Мүнөө жэл эндэхид хүсэеэ зангидан ажаллажа, газар таряалангаа һайнаар уһалжа, ургаса ногоо ехээр хуряажа абаха, адуу малаа үбһэ тэжээлээр хүсэд хангаха, колхозоо түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргажа шадаха аргатай. Энээниень колхозой коммунистнар артелиингээ гэшүүдтэ саг үргэлжэ ойлгуулжа үгэхэ, тэдэнэй дунда политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулха ёһотой болоно.

И. Таранов, КПСС-эй Сэлэнгын айкомой инструктор.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Шиидхэгдэхээр болоһон асуудалнууд"

Манай газетэдэ гараһан иимэ гаршагтай статья соо Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Харьяастайн комплексно бригадада соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулагдана; эндэ клуб, радиогүй байһаар; мүн медицинскэ пунктын үгы дээрэһээ колхознигууд эмнүүлхын тула 20 модоной газарта ошоно гэжэ бэшэгдэһэн байгаа.

Статья соо бэшэгдэһэн баримтанууд зүб байба. Тэдэниие усадхахын тула колхозой правлени хэмжээ абажа байна. Энэ жэлдэ Харьяастай нютагта клуб баригдахаар хараалагдаа. Мүн медицинскэ хүдэлмэришэн нүхэр Степахинда 7 хоногой туршада 2 дахин комплексно бригадын хүдэлмэрилэгшэдые үзэжэ байхыень аймагай элүүрые сахилгын таһагаар даалгагдаба гэжэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ермолаев редакцида мэдээсэбэ.

* * *

Ажалшадай бэшэгүүдтэ, гомдол мэдүүлгэнүүдтэ хайша хэрэгээр хандажа, саг болзортонь харюу үгэдэггүй байһан Зэдын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Борисовта манай Мархайн аша Тархай «Тусхай бэшэг» гэһэн статьягаар хандаа һэн.

Тэрэ статья зүбшэжэ үзөөд, аймаг соогоо физкультура, спортын хүдэлмэри мууса ябуулһанайнь түлөө аймгүйсэдкомой дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Труднев ажалһаа гаргагдаа. Гадна, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Борисов аймгүйсэдкомой ээлжээтэ сесси дээрэ тушаалһаа сулөөлэгдөө гэжэ КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Барьядаев мэдээсэбэ.

Шэнэ газар элдүүрилнэ

Хэжэнгын аймагай колхозууд һүүлэй 3—4 жэл соо 14 мянга гаран гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилһэн байна. Тииһэнэй ашаар ороһо таряа абалгые хоёр дахин шахуу ехэдхэһэн, мүн тэжээлэй культурануудай тарилгын талмайе гурба дахин ехэ болгоһон юм.

Мүнөө жэлдэ аймагай колхозууд 8 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилхэ гэжэ шиидээ. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ, «Победа», «Коммунизм» колхозууд 1000—1250 гектар шэнэ газар ашаглаһань.

Шэнэ газар элдүүрилгэ илангаяа «Коммунизм» колхоздо һайнаар ябуулагдана. Эндэ мүнөө хахалагдаха ёһотой 1250 гектарһаа 600 шахуунь хахалагдаа. Тус колхоз шэнэ газар элдүүрилгые июниин 15-һаа хожомдонгүй дүү... гэхэ юм.

Найдан Бороевой хүтэлбэрил... тракторно-таряан ажалай бригад... механизаторнууд һайнаар хүдэлм... рилнэ. Мүнөө энэ бригадын... Хүлхисөөн гэжэ газарта 200 гар... гектар шэнэ газар хахалаа. Бри... дын тракторист М. Мониев «ДТ-5... трактораар халаан соогоо 5,5 га... халхын орондо 7—8 гектар хүрэ... хахална. Мүн үнинэй трактор... Пунсык Эрдынеев «Беларусь» тра... тораар үдэртөө 6 гектар хүрэтэр... хална.

Д. Цыденов.

Колхозуудта үгтэдэг удаан болзорой урьһаламжа тухай

Колхозно байгуулалтые саашань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тушаа парти, правительствын тон хаһа саг сооль абаһан хэмжээ-ябуулганууд хүдөө ажахые улам түргөөр хүгжөөн дэбжээхэ угаа ехэ арга боломжо олгоно.

Тиихэтэйнь хамта, гүрэнэй банкыншье үүргэ улам дээшэлнэ. Банк хадаа колхозуудта элдэб болзорой урьһаламжа үгэхэ, тэрэ мүнгэеэ гаргашалһыень, зээлиеэ саг сооль бусааһыень шалгаха, хубаагдадаггүй зөөриеэ ехэ болгохо хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлжэ байха зэргэтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын колхозууд капитальна барилга олоор хэнэ. Тэдэнэр энэ хэрэгтэ өөрынгөө мүнгэн зөөри, мүн гүрэнһөө удаан болзороор абаһан урьһаламжа гаргашална. Харин жэл ерэхэ бүри колхозуудаймнай хубаагдадаггүй зөөринь арьбажана. 1957 ондо республикымнай бүхы колхозууд хубаагдадаггүй жасадаа 43,2 миллион түхэриг оруулһан байна. Энэ жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, олохон колхозууд өөһэдынгөө хүсөөр мал ажалай болон үйлэдбэриин байрануудые шэнээр бариха, өөһэдтөө хэрэгтэй техникэ, зэр зэмсэг худалдажа абаха аргатай байһыень гэршэлнэ.

Мүн өөрынгөө зөөреэр томо барилга хэжэ шадахагүй колхозуудта удаан болзорой урьһаламжа гүрэн үгэдэг юм. Тэрэшэлэн өөрынгөө гаргашаар капитальна барилга хэжэ байһан колхозуудай саг зуура мүнгөөр дутахадань барилгаяа түргөөр бүтээхын тулада хүдөө ажахын банк богонихон болзорой урьһаламжа үгэдэг бшуу.

Мүнөө колхозууд ехэ мүнгэ гансата гаргашалхаар томо барилгануудые хэдэг. Тиимэһээ удаан болзорой урьһаламжа тэдээндэ бүришье хэрэгтэй болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай колхозууд гүрэнһөө иимэ урьһаламжа ехээр абадаг болонхой. Республикын колхозуудта үгтэдэг удаан болзорой урьһаламжын ургалтые, тэрэнэй ямар хэрэгтэ гаргашалагдаһыень иимэ жэшээ харуулна:

	1945 он	1950	1953	1955	1957	1958
Колхозуудта үгэһэн бүхы урьһаламжа (мянган түхэригөөр)	1032	5076	6550	34643	31228	23550
Энээн сооһоо гаргашалагдаһаниинь:						
1. Мал ажалда	853	4047	2780	22564	17373	13000
2. Электрификацида	164	681	3021	6839	9747	7000
3. Үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлдэ	15	348	749	5140	4108	3550

Гүрэнһөө үгтэһэн урьһаламжын ехэнхи хубинь колхозой мал ажалые хүгжөөлгэдэ, үйлэдбэриие электрификацилгада гаргашалагдадагыень энэ таблица элитээр харуулна. Мүнөө үедэ энэ урьһаламжын 60 процентнь мал ажалай барилгада гаргашалагдана. Республикын колхозууд гансахан һүүлэй дүрбэн жэл соо гүрэнэй туһаламжаар 46,2 мянган толгой үнеэдэй, 24,1 мянган тугалай, 394 мянган хонидой байра болон бусад барилгануудые хэһэн байна.

Типовой проектээр адуу малай шэнэ байра барихынь тулада колхозуудта удаан болзорой урьһаламжа үгэдэг. Энэ хадаа ниитын малые шэнэ, типовой байраар хангаха, фермын хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулха хэрэгтэ туһална. Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз үйлэдбэриин байрануудые барилгада, фермэ дээрэхи хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулгада ехэхэн анхарал хандуулдаг. Энэ колхоз 1953 ондо 1 миллион 600 мянган түхэригэй олзо доход оруулһан һаа, 1957 ондо 4 миллион 46 мянган түхэриг болгожо, тэрэнэйнгээ 1 миллион 142 мянгые хубаагдадаггүй жасадаа оруулаа.

Республикымнай колхозуудта барилга ехээр хэгдэдэг болоошье һаань, жэл бүри олошоржо байһан адуу малаа типовой, шэнэ байраар хангажа шаданагүйбди. Олон колхоздо малай байра муугаар, удаанаар, тусхай проектгүйгөөр баригдана. Бурмонкоопсоюзшье колхозуудые барилгын материалаар хүсэд ханганагүй.

Зарим колхозуудта үни удаан бүтэдэггүй барилганууд жэл бүри олошорно. Иволгын аймагай «Коминтерн» колхоздо дүүргээгүй барилгануудынь һүүлшын гурбан жэл соо 10 дахин олошороо. Торийн аймагай «Заветы Ильича» артель 1954 ондо 1028 мянган түхэригэй бүтээгдээгүй барилгатай байһан һаа, 1957 ондо тэрэнь 1531 мянган түхэригэй болошонхой. Мүн Заиграйн аймагай «Красный опытник» колхоз 794,9 мянган түхэриг гаргашалбашье, эхилһэн барилгаяа дүүргээгүй. Харин энэ мүнгэнэйнь ехэнхи хуби дүрбэдэхи жэлээ баригдажа байһан теплицэ комбинадта гаргашалагданхай. Тиигэбэшье, тус артелиин хүтэлбэрилэгшэд энэ барилгаяа түргөөр дүүргэхэ гэжэ ёһоор оролдоногүй.

Иигэжэ нэгэ барилгаяа хэдэн жэлээр унжагайруулхадань, колхоздошье ехэ гарза болоно. Банкһаа абаһан олон жэлэй урьһаламжашье гүрэндэ удаан саг соо бусаагданагүй. Мүн тиимэ колхозууд ниитынгээ мал ажалые шэнэ байраар хангажа шададаггүй. Хэжэ байһан барилгашье удаан болоходоо үмхиржэ, һандардаг юм.

Малай байра, электростанци, овощехранилищи, парник, теплицэ болон бусад барилга барихын, хадалан, таряалангай газар һайжаруулхын, минеральна үтэгжүүлгэ худалдажа абахын тула үгтэдэг олон жэлэй урьһаламжые саг сооль, зүбөөр хэрэглэбэл, колхозуудта экономическа талаараа ашагтай байха бшуу. Мүнөө үедэ МТС-һээ худалдажа абаһан техникэ, зэр зэмсэгүүдэйнгээ түлөөһыень 5 жэл соо гүрэндэ түлэхынь тула колхозуудта банк удаан болзорой урьһаламжа үгэнэ.

Удаан болзороор абаһан урьһаламжаяа колхозууд тогтоогдоһон болзор соо һөөргэнь бусааха зэргэтэй.

Гэбэшье, республикын зарим артельнүүд таряалангай, мал ажалай продукци багаар абадаг дээрэһээ жэл соогоо өөдтэй мүнгэн олзо оруулангүй, хүдөө ажахын банкда ехэхэн үритэй болоно. Жэшээнь, Байкало-Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ миин 656 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Тус артель бага олзо абадаг дээрэһээ жэл бүри хубаагдадаггүй жасадаа миил 90 мянган түхэриг оруулдаг юм. Байгша оной январиин 1-дэ энэ артель 1451 мянган түхэриг банкда үритэй байгаа. Тэрэнэйнгээ 150 мянгыень энэ жэлдэ түлэхэ ёһотой. Мүн Тарбагатайн аймагай «Октябрь», Заиграйн аймагай Сталинай, Карл Марксын нэрэмжэтэ, Кабанскын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай хубаагдадаггүй жасадаа оруулһан мүнгэниинь удаан болзороор абаһан урьһаламжаяа бусаалгада гаргашалагдана гэлтэй. Тиихэдээ эдэ колхозууд хэдэн жэлэй турша соо өөһэдынгөө хүсөөр малай байрануудые, мүн бусад шухала барилгануудые ёһоор барижа шадахагүй болоно. Иимэ ушар ямар шалтагаанһаа болоноб гэхэдэ, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд барилга хэхын тула абаһан удаан болзорой урьһаламжын мүнгэ ондоо хэрэгтэ гаргашалдаг. Малайнгаа типовой байрануудые хаһа саг сооль барюулжа шададаггүй гү, али үсөөхэн байрануудые түргөөр барижа ашаглалгада оруулхын орондо хубхай олон байра барижа эхилээд, тэдэнээ жэл соо бүтээжэ хүшхүрэдэггүй байна. Иимэ ушартай гүрэнэй болон хүдөө ажахын банкнуудай хүдэлмэрилэгшэд эрид тэмсэхэ зэргэтэй.

А. АЮШИЕВ, экономист.

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

1958 оной июниин 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Хабарай культурануудай тарилга	Тэжээлэй бүхы культуранууд
Байкало-Кударын	87,6	38,0
Баргажанай	73,1	39,0
Баунтын	18,7	1,9
Бичурын	86,2	44,9
Зэдын	79,5	38,4
Яруунын	71,6	28,4
Заиграйн	82,9	38,4
Закаменай	71,6	44,2
Иволгын	85,7	49,0
Кабанскын	87,6	38,6
Хэжэнгын	86,3	60,5
Кударын	78,4	45,9
Курумканай	76,1	34,5
Кяхтын	77,0	41,8
Мухаршэбэрэй	81,4	32,5
Прибайкальска	79,5	37,6
Сэлэнгын	77,2	36,7
Тарбагатайн	87,4	41,5
Ториин	80,4	33,1
Түнхэнэй	91,9	78,9
Хориин	79,4	39,4
СОВХОЗУУД:		
Бичурын	85,0	41,4
Борьёогой	55,1	24,2
Яруунын	81,7	55,7
Кяхтын	70,3	32,7
Сэлэнгын	71,2	36,6
Хориин	63,0	43,8
Эрдэм	72,9	36,5

БУРЯТ АРАДАЙ АМАН ЗОХЁОЛ

Арадай аман зохёол өөрынгөө үеын байдалые уг үзүүрһаань удхалан, уран хурсаар харуулһан байдаг. Анханһаа хойшо бурядууд аман зохёолоор айхабтар баян байһан юм. Баян үгытэй хоёр ангиин хоорондохи хёморол, тэмсэл арадаймнай аман зохёол соо аһан ехэ һуури эзэлдэг.

Аман зохёолой элдэб түхэл маягтай байдагынь хэндэшье мэдээжэ. Үльгэр, онтохон, оньһон үгэ, юрөөл, дуун, сэсэ буляалдаан гэхэ мэтэ гол жанрнуудынь түс түстаа баһал оло янзын байжа болодог.

Арадай аман зохёол суглуулха, шэнжэлхэ зорилгоор Бурят-Монголой соёлые шэнжэлхэ институдай түсхай экспедици эрдэмтэ Г. О. Туденовэй, Т. М. Болдоновагай хүтэлбэреэр нёдондо Хориин, Яруунын, Хэжэнгын аймагуудаар ябажа ерээ һэн. Бэшэжэ абаһан зохёолнуудайнгаа дээжые ерэхэ жэлдэ ном болгон, хэблэжэ гаргахаар хараалаад байнхай.

Тэрэ экспедициин гар бэшэгүүдһээ түүбэрилэгдэһэн зохёолнууд доро толилогдобо.

Оньһон үгэнүүд

Арадай тулада алалда,
Зоной тулада зоболдо.

Үншэниие хайрлаха,
Үгытэйе тэдхэхэ.

Бахын һанаан далайда,
Бандиин һанаан хүреэндэ.

Сээжын сэсэн сэрэг хүнтэ,
Гарай хүсэн ганса хүнтэ.

Даагаар далайе гаталха.
...өдэлхэ уладай үгэ нэгэ,
...дэхэ малай зүһэн нэгэ.

Олоороо хэлсэһэн үгэгүй,
Олёор сабшаһан өөгүй.

Ургаар мори бариха
Улаан гарай хүсэн,
Урин зантай байха
Ухаан бодолой хүсэн.

Түмэрэй һайн жэбэрхэгүй,
Нүхэрэй һайн мартахагүй.

Эрдэм бэлиг хэшээлээр олодог,
Энхэ жаргал тэмсэлээр олодог.

Һайжархые хүсэбэл —
залууһаа эрдэмдэ һура.
Һаали хүлеэбэл —
үбэлһөө үнеэгээ таргалуул.

Һарын һаруулда хулгайшан
дурагүй,
Һайн хүндэ муу хүн дурагүй.

Һомоёо харбаад,
номоёо нюуба.
Мэхэнь зосоогоо,

Мэнгирынь газаагаа.
Булхай булшангаараа гараха.

Уймарта үгэ бү алда,
Урыда урга бү алда.

Эрьюугээр эмшэниие бү хэ,
Галзуугаар газаршаниие бү хэ.

Архи уухада аманда харша,
Айл хэсэхэдэ ажалда харша.

Һогтуу хүндэ архи бү үзүүлэ,
Һохор үхэртэ худаг бү үзүүлэ.

Залхуу хүнэй заглуу хооһон,
Һамуу хүнэй һаба хооһон.

Соло дуудалга

Улад зон энхэ
Амар амгалан болтогой.
...ан үндэр мундаргын
...уун урда тэбтэгтэ,

...н ехэ голнуудай
...заһан бэлшэртэ,
Хүхэ сэнхир добуунай
Орой дээрэнь сугларжа,

...эй хүсэтэ хүбүүд
...э гарган барилдаба.
...эгэй хурдан унагад
буляалдан харайлдаба.

Хартаганаата газарые
Харгы гарган ерэгшэ,
Харанхы һүниие
Гэрэл сасарган ерэгшэ.

...оогонотой газарые
...о болгон ерэгшэ,
...оон үндэр хүтэлые
...ы гарган ерэгшэ,

Торгон шэнги дэлһэтэй,
Тохорюун шэнги хүзүүтэй,
Эмээл дороо хүлһэтэй
Ээм сагаан хүлэг мүнхэрэг!

...уултай газарые
...аал гарган ерэгшэ,
...ар намаг газарые
...о болгон ерэгшэ.

Дүүжэмхэн газарые
Дүтэ болгон ерэгшэ,
...үрбэн хара туруунһаа
...үлэ гарган ерэгшэ,

...хүүр шэнгэн дэлһэтэй,
...эн дороо монсогтой,
...аан дээрээ тамгатай,
...сагаан морин мүнхэрэг!

Сүгсэ хара туруунһаа
Дүлэ гарган ерэбэлши,
Сүрмэн хурса шэхэнһээ
Зула бадарган ерэбэлши.

...а хара туруунһаа
...гарган ерэбэлши,
...хурса шэхэнһээ
...бадарган ерэбэлши.

Түргэн түргэн харайхадаш
...омо шулууд хиидэбэл,

Хүшэлэн хүшэлэн харайхадаш
Хүрьһэтэ дэлхэй хүдэлбэл.

Хужарта сагаан нуурайнгаа
Хоймор талаар ерэбэлши,
Хүхэ мунхан добуунай
Орой дээгүүр ерэбэлши.

Улаан тооһон бурьяа һэн,
Уула мана татаа һэн,
Хүхэ добуун хүдэлөө һэн,
Хужарта нуурнай салгидаа һэн.

Хүхэрэгшэ тэнгэриин
Хаяа тээһээ гарабалши,
Хөөбэлзэгшэ үүлэнэй
Табсан дамжан ерэбэлши.

Иимэ байдал илажа,
Эмээл дүрөө һунгаһан,
Ээрсэг хурдан туруута
Ээм сагаан морин мүнхэрэг!

Жэл бүхэндэ жэгдэржэ,
Зун бүхэндэ зулмажа,
Бай бүхэндэ булижа
Байха хүлэгөө магтанам.

Ээм сагаан халтархан,
Эжэл тээшээ харайлгыш,
Эдихэ һайхан ногоондоо
Хүльбэржэ тангарыш.

Дүрбэн хара туруугаа
Булад шэнги болгоорой,
Дүтын хүйтэн булагһаа
Ундалжа сэнгээрэй.

Адуун һүрэгөө суурхуулһан
Агта һайхан халтархан,
Эрбэд гүүнэй унаган —
Ээм сагаан халтархан

Бай бүхэндэ булижа
Булта зоноо гайхуулыш,
Урилдаан бүхэндэ илажа
Улад зоноо гайхуулыш!

Загаһан шэнги нюргаяа
Миралзуулан ерэбэлши.
Жаран моридой түрүүндэ
Хазаар даран ерэбэлши.

Улад зон энхэ
Амар амгалан болтогой,
Арад зон бултадаа
Адли жарган сэнгэеэ!

Н. Намсараев бэшэжэ абаба.

Гурбан шабганса

...урбан шабгансын
...ани уншажа һуу-
...сонходо дароан-
...саарһа эдихэеэ
...һэн ямаанай хой-
...хоёр хүл дээрээ
...бод, үлыжэ бай-
...ь харагдаба.
...шабгансын нэгэ-
...ань:

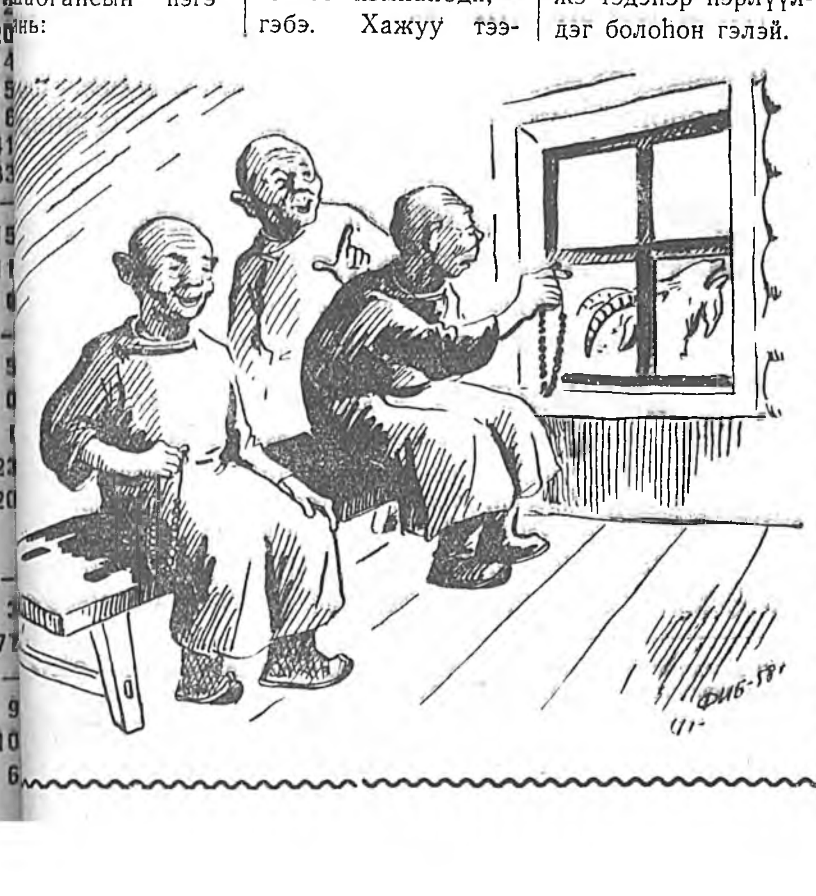
— Тадь! Тадь! Яаһан хомхой ямаан гээшэб!—гэбэ.

Хоёрдохи шабгансань:

— Дуугар х а г ү й гэлсээ һэмнайбди,— гэбэ. Хажуу тээһээнь гурбадахи шабгансань:

— Биил дуугараагүйб—гэжэрхибэ.

Тэрэнһээ хойшо гуримаа алдаһан гурбан шабганса гэжэ тэдэнэр нэрлүүлдэг болоһон гэлэй.

Бэһэлигэй дуунһаа

Асатайхан ногооной үзүүрые
Агтахан морёороо хиргуулая.
Аягатынгаа дээжые
Ахамад таанадтаа баринабди.

Хүхэхэн ногооной үзүүрые
Хүлэгхэн морёороо хиргуулая.
Хүхүүртынгээ дээжые
Хүүхэд таанадтаа баринабди.

Юрын дуунууд

1.

Эбэр номоной гажахада,
Эсэгэхэн абам һанагдана.
Энгэрхэн сагаалсын элэхэдэ,
Эмгэнхэн эжым һанагдана.

Һаадагхан номоной гажахада,
Һайханхан абам һанагдана.
Сагаалса энгэрэй элэхэдэ,
Сарюунхан эжым һанагдана.

2.

Шэрээһээ Николай шэлжэрээ даа,
Шэнэхэн автономитой болобобди.
Сибириин харгыда шэнхинүүлхэ
Шэрэмхэн машинатай болобобди.

Романов Николай унаа даа,
Улаанхан хуулитай болобобди.
Ороной харгыда шэнхинүүлхэ
Уралта машинатай болобобди.

3.

Хададаа ургаһан хасууримнай
Харахан шоройһоо үндэһэтэй юм.
Хамагтаа нэбтэрһэн коммунамнай
Карл Марксһаа үндэһэтэй юм.

Бооридоол ургаһан хасууримнай
Борохон шоройһоо үндэһэтэй юм.
Бултандаа нэбтэрһэн коммунамнай
Владимир Ленинһээ үндэһэтэй юм.

4.

Буладхан шулуун оройтой
Бууралхан Саянаа харанам даа.
Бултандаа жаргал асарагша
Большевик партияа магтанам даа.

Сагаанхан шулуун оройтой
Саянхан уулаяа магтанам даа.
Һаруулхан жаргал асарагша
Коммунис партияа магтанам даа.

5.

Боомолхон һамбайтай сабидархан
Бооринггоо харгыда сэмбэгэд гээ.
Болзортой, хайратай амрагни
Бү орхииш даа гээд эмнигэс гээ.

Тайранхай һамбайтай сабидархан
Тракт харгыдаа сэмбэгэд гээ.
Тангилхан хайратай амрагни
Танилсаял даа гээд эмнигэс гээ.

Шог дуун

Шүмэгэр, шүмэгэр зээрдэхэн
Шүдэтэй тахаараа табилуулаа.
Шулер зантай хүйхэрхэн
Шүрэбтэй холоошоор хахинуулаа.

Ардаг, ардаг зээрдэхэн
Араатай тахаараа табилуулаа.
Аралжаа наймаа намнадаг аад,
Арбаадай холоошоор хахинуулаа.

Хараал дуун

Хотогор, хотогор хээрыншни
Хонгойн мяха шоно эдиг.
Хобдог, хоротой хадашни
Хоолой түбэнгииш хорхой эдиг.

Ардаг, ардаг хээрыншни
Алын мяха шоно эдиг.
Арадые мүлжэдэг хадашни
Аман хүзүүеш хорхой эдиг.

ХАБШАГ НОРБО

Хабшаг Норбо гэдэг үгэ хууртэ бэрхэ, улаан хэлэтэниие урдаа оруулхагүй хүн байба ха. Ойро шадар тэрээнтэй шашалдаха хүнэй үгы болоходонь, үбэр дүшэ юһэн хошуунда ошожо, амбанараар сэсэ буляалдахам гээд ябашаба гэхэ.

Аян замда ябаһаар байтараа үбэр дүшэ юһэн хошуунда дүхэжэ ошобо. Хоёр модо гартаа баряад, амбанай хаалгын үүдэндэ зогсобо. Амбаниие дайраха һанаатай байгаа. Нохойн хусаад гүйжэ ерэмсээр, нэгэ модоо аман соонь хээд, нүгөөдэ модооро сохижо гангинуулжа ябаад, амбанай гэр тойрон гүйбэ ха.

Тиигэһэн удаа мүр дээрэхи үргэбшэеэ абажа, амбанай гэр дээрэ «нярд» гэтэр абятайгаар хаяжархиба. Гэртэ ороод мэндэ зугаагүй, баруун тээ байһан түшэлгэтэй шэрээ дээрэ һуушаба. «Намайе доромжолбо» гэжэ һанаад, амбан хараалаар угтаба:

— Нохой юундэ сохёобши?

— Шагжаа баадиин һэтэртэй хүнби, нохой сохиходоо бараг юм бэзэ,— гэжэ лама бэшэшьe һаа, зорюута дуугарба.

— Гэр дээрэ юу хаябши?

— Гэлэн ламын нюрганда ябаһан юумые гэр дээрэ хаяхада яалай.

— Лама, хаанаһаабши? ,

— Би Даа хүрээнһээб.

— Даа хүрээншни хаана юм.

— Далан дабаанай саана, долоон уулын эрмэгтэ.

— Тэрэшни хаана юм?

— Үндыхэдөө ши харахагүйш, үргэхэдөө би даахагүйб.

— Энэ юун дээрэ һуунаш?— гэжэ түшэлгэтэй шэрээе зааба.

— Таб гэжэ һуудаг, тангад ямаанай ноохон.

— Энэ түшөөд һуугаашашни юун бэ? — гэжэ түшэлгынь зааба.

— Далан хониной даахи, дайдын хандагайн сэмгэн, түб хүндэ зорюулһан түшэлгэ гээшэ.

— Урда тээшни байһан юун бэ?— гэжэ шэрээ заажа асууба.

— Унаһан модоной хатангир орбой ааб даа.

— Яахадаа?

— Ши юу яринха байнаш! Хахалхада заргатай болодог юм. Харуулдахада сэбэр болодог юм. Һэтэлхэдэ һиилэбэри гарадаг юм. Зүйхэдэ шэрээ болодог юм,—гэбэ.

Амбан үгэдэнь тороод, улагашан һууһаар, һамган тээшээ хилам гэжэ хараад;

— Минии дэнзэтэй малгайе абажа үгэлши,— гэбэ.

Тиигээд малгайнгаа дэнзын шүрэ харуулаад:

— Энэ юун бэ?—гэжэ асууба.

— Улаан хэлээр минии урда орохо гээ гүш? Яриха саг болоо һаа, би яринаа,— гэбэ.

Тиигэжэ бодомжогүйгөөр дуугархадань, амбанай һамган сухалаа хүрэн:

— Амбанай урдаһаа ама юундэ гарабаш? — гэбэ.

— Гэргэн аа! Шамаар түрэ барюулха гэжэ амбан абаа бэшэ, харин түлыеш абаха гэжэ абаһан байгаа бэзэ,— гэжэ Хабшаг Норбын дуугархада, Амбан хэлэхэ үгэгүй болоходоо, амаа ехээр ангайжа энеэгээд, Хабшаг Норбые хүндэлхын ехээр хүндэлжэ үдэшөө гэхэ.

Хабшаг Норбо нэгэ амбаниие торгобоб гэжэ урмашаад, хоёрдохи амбанайда ошобо ха. Амбанай һамган угтан гараад:

— Манай тэмээн ботоголоод байна. Хүл сээртэй,— гэжэ хорибо ха.

— Бурханай шаби ботогонһоо доро болоо гү? — гээд Хабшаг Норбо гэртэнь орохоор тэгүүлнэ. Хурдан хурса үгэтэй хүн энээн тойромнай бии болоо гэжэ дуулаһан хадаа, амбан үүлзахагүйе бодоод:

— Манайхи хүл сээртэйбди,— гээд урдаһаань түлхибэ ха. Хабшаг Норбо үүдэнэйнь богоһо дээрэ хэбтээд:

— Сээргүй сээжэ гэртэ байг, сээртэй хүл газаа байг,— гэжэ дуугархадань, амбан яахашье аргагүй болоходоо оруулха баатай болобо. Хабшаг Норбо ороһоор сэхэ амбанай ямбархадаг шэрээ дээрэ һуушаба. Амбан ябан һуужа:

— Ноён, шамда хэн һуури үгөөб?— гэбэ.

— Зон үгэһэн юм! — гээд,— Танда нохой һуудал хэн үгэһэн ааб? — гэжэ асуухадань амбан үгэ дуугүй Хабшаг Норбодо тороод һуужа үгэбэ.

Хабшаг Норбо арад зоной дундаһаа гараһан хүбүүн хадаа амбан ноёд, ламанарые хурдан хурса үгөөрөө торгоожо, хүн зоной дунда хүндэтэй ямбатай ябаһан юм гэхэ.

А. Шадаев найруулба.

Юрөөлнүүд

Уладай урда ябаарай,
Түмэнэй түрүүдэ ябаарай.

***

Найрлаһан газартамнай
Набша сэсэг дэлгэрэг.
Хүйлэһэн газартамнай
Хүхы шубуун донгодог.

***

Үримнай хүн болог,
Үреэмнай морин болог.

***

Шоные хүсэхэ моритой боло,
Шолмосые дараха хүбүүтэй боло.

***

Сэргэдэ уяха хүлэгтэй боло,
ЦК-да хүдэлхэ хүбүүтэй боло.

Жороо үгэнүүд

Тохорюундал сагаан моритойбди,
Тохой модон эмээлтэйбди,
Хүригшэн, харагшан үнеэтэйбди,
Хүнэй, өөрыншьень мэдэгдэнэгүй.
Хөөрүү бардам баабайтайбди,
Хүншүү элүүрынь мэдэгдэнэгүй,
Хүбүүн зайран одхонтойбди,
Хүсэтэй бэшэнь мэдэгдэнэгүй,
Хүүхэн заахан дүүхэйтээбди,
Хариин бэшэнь мэдэгдэнэгүй.

***

— Аманшни юундэ омоголтооб?
— Адууһанай мяха эдеэб.
— Моришни юундэ хүлэрөөб?
— Далай гаталжа гарааб.
— Далай хэр гүнзэгыб?
— Сагаан нохойн шагайсаа.
Боро нохойн борьбосоо,
Хара нохойн хартисаа,
Улаан нохойн уласаа.

Долёобор барижа хөөрэлдэхэ

— Хүбүүн, хаанаһаа ерэбэш?
— Ахайнхиһаа.
— Юу хэшэг асараабш?
— Толгойн зэргэ
Тоһо асарааб,
Малгайн зэргэ
Мяха асарааб.
— Тэдэш хаанаб?
— Хаяада орхиһом
Хара нохой эдеэ,
Үүдэндэ орхиһом
Үлэгшэн нохой эдеэ.
— Нохойш хаанаб?
— Түлеэшэниие дахаад
Ойдо ороо.
— Ойшни хаанаб?
— Түймэртэ шатаа.
— Түймэрш хаанаб?
— Саһанда унтараа.
— Саһанш хаанаб?
— Наранда хайлаа.
— Наранш хаанаб?
— Хадын саана ороо.
— Хадаш хаанаб?
— Хамхараад, хэмхэрээд,
Хүхэ бухын хөөмэйдэ ороо.
— Хүхэ бухаш хаанаб?
— Ахайн үхибүүд намнажа,
худагта унагаагаа.
— Үхибүүдшни хаанаб?
— Хүнжэл, дэгэлэйнгээ
Хирэ тортог арилгажа
байһаар,
Хүйтэндэ хүлдэжэ үхэшоо.
— Хүнжэлынь хаанаб?
— Хахаар Бахаар хоёр
Хахар татаад хаяа.
— Хахаар Бахаар хоёрш хаанаб?
— Харлажа байһан
Харгы дахаад ябашоо.
— Харгыш хаанаб?
— Үбһэ ногоо ургаад,
Үгы болошоо.
— Үбһэнш хаанаб?
— Үхэр эдижэрхёо.
— Үхэрш хаанаб?
— Хотондо ороо.
— Хотонш хаанаб?
— Хойнош байна!

Таабаринууд

Дүрбэлжэн таабаринууд

Дүрбэн холо:
Хазаха гэхэдэ альган холо,
Хараха гэхэдэ шэхэн холо,
Харуу хүндэ нүхэр холо,
Хашан мориндо харгы холо.

Дүрбэн аюул:
Дайлалдажа байһан дайн сэрэг,
Добтолжо ороһон араатан-хоротон,
Дэлбэржэ урдаһан уһанай үер,
Дүрэжэ шиидэһэн гал түймэр.

Дүрбэн хатуу:
Эдлэхэ гэхэдэ түмэр хатуу,
Эдихэ гэхэдэ яһан хатуу,
Шуулаха гэхэдэ шулуун хатуу,
Зэмэтэ хүндэ хуули хатуу.

Гурбалжан таабаринууд

Бэеэ эдидэг гурбан:
Үмхиржэ байһан модон бэеэ эдидэг,
Ууяжа байһан хөө бэеэ эдидэг,
Хубхай хобдог хүн бэеэ эдидэг.

Гурбан бог:
Һалан һамганай гэртэнь бог,
Муу эрын хорёо соонь бог,
Муухай нугын үбһэн бог.

Гурбан галзуу:
Эрээ баһаһан эмэ галзуу,
Эмээлээ эбдэһэн морин галзуу,
Үбһэндэ ороһон түймэр галзуу.

***

Шулуу нүхэлжэ хүнэг хээд, шубуу һаажа тараг бэрибэ. (талха татаха, хилээмэ бариха).
Бурханаа бургааһаар шэрбэбэ. (Нюдөө сабшалха).
Нүхэн соо нүгэлтэй шүдхэр. (Буугай һомон).
Шабар дээрэ шабганса һууна, уулзаһан хүнөө уйлуулаад табина. (Мангир).
Гээгээгүй аад, бэдэрдэг, гэмтээгүй аад, ёолодог. (Гахай).
Буурал дааган булшангүй, һаарал дааган һамбайгүй. (Загаһан).

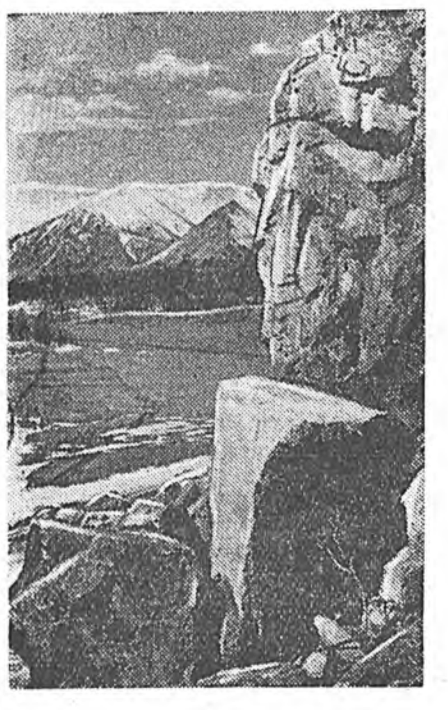
Боосолдоон

Тархидаа тархайтай, үлхытэй аматай, нулсаран нюдэтэй гурбан хүн боосолдобо ха. Тархайтань тархяа һабардахагүйб, үлхытэнь амаяа долёохогүйб, нулсараниинь нюдөө нюхахагүйб гэһэн боосоо баталба ха.

Тархайтань тэсэжэ ядахадаа, арбан хургаяа арбайлгаад, хоёр эрхыгээ эбэр шэнгеэр өөдэнь ёдойлгоод, тархяа маажажа байба. Тиихэдэнь нулсаран нюдэтэнь тэрэнээ буга гэжэ һанаад: «иигээд буудахаб, иигээд буудахаб» гэжэ байжа хоёр гараа ээлжэлүүлэн нюдэеэ нюхашаба. Үлхытэй аматань: «тэрэ зүб, тэрэ зүб» гэжэ хэлээ билтагашуулан хэлэхэдээ, амаяа долёосогоожо байба.

Тиигэжэ хэниинщье боосоогоо эдеэгүй, хэниинщье алдаагүй һэн гэлэй.

Саянай хадануудай дунда.
А. Истоминой фотоэтюд.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

☆ Сулхарын хаалта дээрэ олон зон суглараад, забдагүй хүдэлмэрилнэ. Эдэмнай — Мухаршэбэрэй аймагай «Ошон» колхозой гэшүүд воскресник эмхидхээд, сабшалан, хадалангаа уhалдаг хаалтые заhажа байhан байба. 40 гаран хүн хабаадажа, хаалтаяа нэгэ үдэр соо яб таб заhажа дүүргэбэ.

М. Дашабалбаров.

☆ Хэжэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой гэшүүд тосхоноо ногооруулан, болбосон түхэлтэй болгохын зорилгоор хабартаа 250 hөөг набшаhата модо тариба.

Д. Доржиев.

☆ Курумканай дунда hургуулиин дэргэдэ спортын сэхэхэн зал шэнээр баригдахань. Ахалагша классуудай hурагшад барилгада эдэбхитэйгээр хабаадажа, hуури табиха шулуу бэлдэhэн, нүхэ малтаhан байна.

Г. Бадмаев.

☆ Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн нүхэр Ц. Банзаров гэрэй модо бэлдэхэеэ ой ошожо ябатараа шонын нүхэ олоод, тэндэhээ 6 гүлгэ бариба.

П. Аюшеев.

☆ Закаменай аймагай Хуртугын эхин hургуулиин hурагшад hаяхан воскресник хэжэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой сабшалан сэбэрлээ. Воскресниггэнь 40 хүн хабаадаба.

Ц. Цыдыпов.

☆ Заиграйн аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (нүхэр Шурыгинагай) звено овощиин үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэжэ байна. Звеногой гэшүүд саг соонь рассада таряад, тэрэнээ hайнаар ургуулжа байнхай. Июниин тэн багаар үгэрсэ абахаар хараална.

Л. Воробьев.

Һонирхолтой уулзалга

Нэгэдэхи разрядай шатаршан нүхэр Игумнов hаяхан Хориин аймагта ерэжэ, нэгэн доро 11 хүнтэй наадаба. Тиихэдээ 1 хүндэ шүүгдээ, нэгэнтэй тэнсээ, тэдэнэй 9 хүниень шүүжэ, уулзалгаяа 9,5:1,5 гэhэн тоотойгоор дүүргэhэн байна.

Б. М. Дондоков.

Ехэ шүүбэри

РСФСР-эй мүнгэ-эдэй лотерейн шүүбэритэ тиражай hаяхан гараhан таблицаар республикын олон ажалшадта ехэ шүүбэринүүд тудаба.

Улан-Удын «Кооператор-комсомолец» гэжэ олзоборилгын артелиин шофер Михаил Иванович Липов 50-дахи номерой 000866 сериин биледээр 15 мянган түхэригэй үнэтэй «Москвич» маркын автомашина шүүбэ. Михаил Иванович лотерейн долоон билет худалдажа абаад, дүрбэн хүүгэдтээ, өөртөө, hамгандаа туд тудтань нэрлэн, биледүүдээ хубааhан юм. Энэ ехэ шүүбэри Михаил Ивановичын өөрынь биледтэ тудаhан байна.

Мүн «Металлоширпотреб» заводой хүдэлмэришэн Сергей Ильич Буйкли 875 түхэригэй оёдолой машина, «Бурят-Монголой үнэн» газетын машинистка Сыдэма Содномова 5500 түхэригэй «ИЖ-56» маркын мотоцикл шүүгээ.

Биледүүдэй шалгалга үргэлжэлhөөр.

Загаhашад зунайнгаа олзоборилгодо гараба

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ загаhа барилгын артелиин колхознигууд зунай загаhа барилгада hайнаар бэлэдхээд, мүнөө олзоборилгодоо гараба. Гүльмэшэдэй 18 бригада загаhанда гараhан байна. Тэдэ бригаданууд загаhа бариха шэнэ зэр зэмсэг, мотортой онгосо болон бусад хэрэгсэлээр хангагданхай.

А. Бусурманов.

РСФСР-эй түрүү hуури ээлхын түлөө

САРАТОВ. Шатараар РСФСР-эй түрүү hуури ээлхын түлөө мүрысөөндэ эхэнэрнүүд хойшолуулагдаhан партинуудаа наадаба.

Игумнова партияа эсэстэнь хүрэтэр ябуулангүй Филановскаяда алдаа. Барышева эрид шангаар тулалдаhанайнгаа hүүлээр мүн лэ Филановскаяда шүүгдэбэ.

Иркина хойшолуулагдаhан партияа гэртээ бодожо үзөөд, яашье абарагдахагүй байhанаа мэдэржэ, Тимофеевада шүүгдэбэ. Борисенко Иркина хоёр наадаад тэнсээ.

Гурфинкель Шевцоватай наадаhан партияа үргэлжэлүүлхэдээ алдуу хээд шүүгдэшоо.

Анищенко Козловае, Глинская Барышевае шүүгээ.

Спортын габьяата мастер Руденко Тимофеевтэй наадаhан партияа алдаад, Айнбиндертэй наадангүйгөөр тэнсэе гэжэ үгэсөө.

Наймадахи тур эрид шанга тэмсэлээр үргэлжэлөө. Тимофеева Луненковае илаа. Сироткина Айнбиндер гэгшые шүүгээ. Руденко Шадурада алдаа. Гармаева худхаляатайгаар ябажа, Козловскаяда шүүгдэбэ. Хараар наадаhан Игумнова мастер Гурфинкельдэ тэмээгээ табижа үгөөд, дары шүүгдээ.

Петрова — Анищенко, Иващина — Барышева гэгшэд тэнсэбэ.

Наймадахи турай hүүлээр Борисенко, Сироткина — 5,5—5,5, Тимофеева, Анищенко — 5—5, Шадура, Крохина, Филановская, Гурфинкель — 4,5—4,5, Гармаева — 4, Игумнова 3,5 очкотой болоод ябанад.

А. Игумнов.

Буумал шулуун

1908 оной июниин 30-най сэлмэг үглөөгүүр Тунгусскын Подкаменская гэжэ голой эхиндэхи ой тайга дээгүүр замбуулинhаа хиидэжэ бууhан ялагар юумын дүлэ татан гараха харгдаhан юм. Хэды секундын үнгэрөөд байхада айхабтар ехэ аблан гаража, газар дорьбошоо hэн гэхэ. Тэрэ дорьбоонhоо гэр байшангуудай сонхонууд сэлигдэhэн, таг дээрэhээ аяга, амhартанууд унаhан, үлгөөтэй юумэнүүд hэнжэгэшэн байhан юм гэлсэдэг. Тиин тэhэрэлгын болоhон газарhаа 100-гаад километртэ байhан эвенкнүүдэй байра барилганууд, тэдэнэй үсхэбэрилжэ байhан оро hүрэгүүд агаарай шанга долгиндо хамагдан аяар холуур шэдэгдэшэhэн байгаа. Тиихэдэ үзэгдөөгүй ехэ солирой (буумал шулуунай) газарта бууhан дээрэhээ иимэ ушар тохёолдоо бэлэй.

Одо мүшэдэй хоорондын дайдада айхабтар түргэнөөр хиидэжэ ябаhан шулуун гү, али түмэр холисотой солирнууд газарай атмосферэ руу орон сасуу шатажа, гэрэлтэдэг юм. Мүн тэрэниие тойрон байгаа агаар халажа дүлэтэн байдаг. Жэжэ солирнуудынь агаартай хабирсалдан тэрэ дороо шатажа, хүмхиин тооhон болошодог, харин томонуудынь шатажа үрдингүй газарай нюруу хүрэтэр ерэдэг байна.

50 жэлэй саана унаhан Тунгусска солир огторгойhоо унаhан эгээн томо солирнуудай нэгэн болоно. Советскэ эрдэмтэд тэрэ солирые гү, али үлэгдэлыень олохо гэжэ яhала оролдолго гаргаа.

1927 ондо СССР-эй Наукануудай академиин экспедици эрдэмтэн А. А. Кулик гэгшын хутэлбэри доро тэрэ солирые бэдэрхээ ошоhон юм. Хүнэй хүлөөр гэшхэгдээгүй ой тайгаар бэрхэшээлтэй замые гаталан, тэрэ экспедици солирой унаhан газарта хүрэжэ ерэhэн байгаа. Тиин хэдэн мянган квадратна километрын талмай дээрэхи ой модон аадарта сохюулжа, унаhан тарян шэнги иишэ тиишээ хэбтэшэhэн байба ха.

— Томо томо нарhад тэг дундуураа хухаржа ганхашаhан, тойроод бүхы юумэн шаташаhан, гайхахаар hүртэй байгаа бэлэй, — гэжэ Кулик бэшэнэ.

Энэ экспедицидэ хабаадагшад, мүн удаань ошоhон хүнүүдшье солирой үлэгдэлыешье олоогүй юм. Тиимэ ехэ солирой орогүй үгы болоhон тухай советскэ эрдэмтэд иигэжэ тухайлна: миллион шахуу тонно шэгнүүритэй Тунгусска солир секундэ соо 60 километр хурданаар унажа ябаха зуураа шатажа, тэрэнэй зариманиинь тооhон тобориг боложо hалаhан, үлдэгшэ бодосынь айхабтар ехээр халашаhан туладаа газарта унахатайгаа сасуу тэhэржэ, мүн хүмхиин тооhон болошоhон байна.

1958 оной календарьhаа.

Болгариин коммунистическэ партиин VII съезд

Антон Юговэй элидхэл

СОФИ, июниин 5. (ТАСС). «Болгариин Арадай Республикын гурбадахи табанжэлэй түсэб тушаа БКП-гэй VII съездын директивэнүүд тухай» Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ, БКП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн Антон Югов Болгариин коммунистическэ партиин VII съезд дээрэ мүнөөдэр элидхэл хээ. Тиихэдээ, Антон Югов иигэжэ тэмдэглэбэ. Хоёрдохи табанжэлэй үедэ Болгариин арадай туйлаhан ехэ амжалта орон дотор социалистическэ общество саашадань байгуулха бата бэхи үндэhэ hуури табижа үгөө. Манай орон дотор социалистическэ үйлэдбэриин харилсаан хүсэдөөр бэелүүлэгдэдэг болоо. Социалистическэ сектор бүхы арадай ажахын промышленна продукциин 98 процентые, хүдөө ажахын продукциин 90 гаран процентые үйлэдбэрилнэ, бутархай эд бараанай эрьесын 99 үлүүтэй процентые эзэлнэ. Олониитын шэнэ байгуулалта бологшо социализм Болгариин Арадай Республикада илаа, капиталистическэ үйлэдбэриин харилсаанhаа социалистическэ харилсаанда хүсэдөөр дамжан оробди гэжэ Антон Югов онсолон тэмдэглээ.

Манай орондо социализмын илаhаниинь арсашагүй баримта болоод байна. Гэбэшье, капитализмын үедэ манай ороной экономическа талаараа угаа ехээр гээгдэнги байhанhаань уламжалан, мүнөө дээрээ манай промышленностьда хүн зонаймнай нилээд үсөөниинь хүдэлдэг, промышленностиин түүхэй эд абаха базын үшөө дутамагаар хүгжэнги байhые хараадаа абаха шухала. Үйлэдбэриимнай хүсэнэй хүгжэлтын хэмжээн манайда социалистическэ байгуулалта хүсэдөөр дүүргэгдээ гэhэн тобшолол хэхээр үшөө бэшэ байна гэжэ А. Югов саашань хэлэбэ.

Социалистическэ үйлэдбэриин харилсаа нарижуулан хүгжөөхэ, тэрээндэ түшэглэн үйлэдбэриин хүсые саашадань хүгжөөхэ, юумэ бүри ехээр бүтээн гаргадаг болохо зорилго бидэнэй үмэнэ мүнөө табигдаад байна гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ.

Промышленностиин бүхы продукциин хэмжээн 1962 ондо 1957 оной хитой сасуулбал 60 процентhээ багга бэшээр дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын продукци тухайлхада 35 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдана. Газар тариалангай продукциин 97 үлүүтэй процентые, мал ажалай продукциин 96 процентые хүдөө ажахын социалистическэ сектор үгэхэ юм гэжэ А. Югов мэдүүлээ.

Ажалшадай байдал саашадань hайжаруулха, шэнжэлхы ухаае, гэгээрэл болон искусствые хүгжөөхэ, арад зоной болбосоролые саашадань дээшэлүүлхэ ехэ хэмжээнүүд гурбадахи табанжэлдэ абтахаар хараалагдана.

Советскэ Союзтай байгуулагдаhан харилсаа холбооной, Болгарида социализм байгуулгадань тэрэнэй үзүүлдэг аhадуүгэй туhаламжын угаа ехэ удхашанартай байhаниие тэмдэглэхэ зуураа, социалистическэ бусад оронуудые Советскэ Союз «мүлжэнэ» гэhэн хэбэртэйгээр Югославиин ревизионистнуудай хэдэг хардалгануудые Антон Югов эрид шууд буруушааба.

Съездын баталамжада табигдаад байhан директивэнүүд хадаа Болгариин социалистическээр хүгжэлтын асари ехэ программа боложо, Болгариин арадай үмэнэ гэрэлтэ hайхан холын хараа нээжэ үгэнэ гэжэ элидхэлээ дүүргэхэдээ А. Югов хэлээ.

СОФИ, июниин 6. (ТАСС). Болгариин коммунистическэ партиин VII съездын үглөөнэй заседани дээрэ мандатна комиссиин элидхэлые Цола Драгойчева хэhэн байна.

Мандатна комиссиин элидхэлэй hүүлээр Болгариин Арадай Республикые хүгжөөхэ гурбадахи табанжэлэй түсэб тушаа VII съездын директивэнүүд тухай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Антон Юговэй хэhэн элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ болоо. БКП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн Райко Дамянов түрүүлжэ үгэ хэлэбэ. Соёл сурталайнгаа талаар ангиин дайсадтай эбсэшэгүй байлга, марксизм-ленинизмын агууехэ үзэл сурталда хизаарлашагүй үнэн сэхэ байлга Болгариин коммунистическэ партиин онсо шэнжэ шанарынь болоно гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Болгариин энергетикын хүгжэлтэ, тэрэниие саашадань хүгжөөхэ зорилгонууд тухай, нүүрhэнэй, электроэнерги үйлэдбэрилгын өөрын үнэ химдаруулха тухай Райко Дамянов саашань хэлэhэн байна.

Удаань, хүнгэн промышленностиин министр Станко Цеков, барилгын, барилгын материалнуудай министр Раденко Видинский, БКП-гэй Петрическэ околийска комитедэй секретарь Горан Ангелов, БКП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүндэ кандидат Младен Стоянов гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, промышленностиие болон хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ, ажалшадай байдал hайжаруулгада, соёл болбосоролыень дээшэлүүлгэдэ хоёрдохи табан жэлдэ Болгариин арадай ехэ амжалта туйлаhые тэмдэглээд, гурбадахи табанжэлэй түсэб тушаа директивэнүүдэй ёhoop саашанхи хүгжэлтын ехэ замай нээгдэhые тэдэнэр тэмдэглэhэн байна. Тиихэтэй хамта үйлэдбэриин элдэб hалбаринуудта, партийна хүдэлмэридэ бии байhан дутуунуудта, гурбадахи табанжэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада эдэ дутуунуудые усадхаха шухала байhанда тэдэнэр делегадуудай анхаралые хандуулаа.

Италиин коммунистическэ партиин ЦК-гэй секретарь П. Буфалини, Монголой арадай-революционно партиин ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, секретарь Б. Дамдин, Грециин коммунистическэ партиин ЦК-гэй түрүүлэгшэ Апостолос Грозос, Мексикын коммунистическэ партиин генеральна секретарь Д. Энсина, Испаниин коммунистическэ партиин түлөөлэгшэ А. Михе, Германиин коммунистическэ партиин ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн Т. Маар, Аргентинын коммунистическэ партиин политбюрогой гэшүүн П. Тадиоли энэ үдэрэй үглөөнэй заседани дээрэ Болгариин коммунистическэ партиин VII съездые амаршалаа.

СОФИ, июниин 6. (ТАСС). 1958—62 онуудта республикын арадай ажахые хүгжөөхэ тушаа БКП-гэй VII съездын директивэнүүд тухай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Антон Юговэй элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ Болгариин коммунистическэ партиин VII съездын мүнөөдэрэй үдэшын заседани дээрэ дүүрэhэн байна. Үгэ хэлэгшэд элидхэлые бултадаа нэгэн дуугаар hайшаагаа.

Удаань Сириин ба Ливанай коммунистическэ партиин, Великобританиин коммунистическэ партиин, Мароккын коммунистическэ партиин, Финляндиин, Австриин, Даниин коммунистическэ партинуудай, Иранай арадай партиин, Ирагай, Суданай, Турциин, Швециин, Норвегиин коммунистическэ партинуудай, бусад коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудые толгойлогшонор Болгариин коммунистическэ партиин VII съездые амаршалаа.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республика (Египетскэ район). Зураг дээрэ: рисэй поли дээрэ.
ОАР-эй Египетскэ районой информациин управлениин фото.

Сүүд дээрэhээ

Хулгайшад хэhээгдэбэ

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоздо сеялкэшэнээр хүдэлжэ байhан Иван Ринчинов, Аюша Дондок Дамбаев, Цырендондок Дамбаев, Цагаан-Усанай РТС-эй шофёр Дашицырен Банзаракцаев гэгшэд энэ оной майн 7-до уулзаад, Зэдэ голые хаарбазаар гаталха гэжэ байтараа архи ууха гэлсэхэдээ хан гэхэ хашарhагүй байбад ха. Гуядаа гурба сагаангүй эдэ дүрбэн гуйдаангууд таряа хулгайлха гэжэ үгэсэбэ. Тиигээд «Коммунизм» колхозой Чанда гэжэ газарта байдаг таряанай складhаа үрэhэнэй 7 мэшээг таряа хулгайлаад, Кяхтын аймагай газар дээрэ байhан түмэр замай Хужар станци ошожо, мэшээгэй 70—80 түхэригөөр тэрэ тарягаа худалдаба. Тиигээд абаhан мүнгэеэ архи болгожо залгиhан байна.

Зэдын аймагай арадай сүүд эдэ хулгайшадай гэмтэ хэрэгые hаяхан хаража үзэбэ. «Гүрэнэй-ниитын зөөри хулгайлhанай түлөө хуулиин харюусалга тухай» 1947 оной июниин 4-нэй Указай 4-дэхи статьягай үндэhөөр Дондоков, Ринчинов, Дамбаев гурбан ажалай залан заhаруулгын колонидо 8 жэлээр, мүн энэ статьягай ёhoop Банзаракцаев табан жэлээр сүүдлүүлээ.

М. Пахаева, Зэдын аймагай арадай судья.

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВА.

ИНКУБАТОРНА СТАНЦИДА

Үдэ голой урда эрьеын гүбээ дээрэ олон сонхотой хоёр дабхар томо байшангай хашаа руу ашаанай машинанууд орожо, гаража байба. Тэндэhээ гараhан машинануудай хоорбо соо тэбхэр ханзаханууд дабхасуулан ябталаатай...

Юрэ бусын ашаа абаашажа ябаhанаа мэдэhэн жолоодогшод тэдэ ханзануудаа брезентээр зохидхоноор хушанхай. Юуб гэхэдэ, hаяхан гараhан дальбараанууд даарaжа болохо бшуу.

Тэрэ байшангай доодо дабхарта ороходомнай ялагар сагаан барюултай, хайрсагууд мэтэ томо юумэнүүд зэргэлэн байна.

— Энэ инкубаторнууднай гээшэ—гээд, ахалагша зоотехник Гелий Иванович тэдээн руу заажа дуугарба.

Зэргэлэн байгаа арбаад инкубатор соо хэдэн мянгаад үндэгэн дальбараа болгогдохоор табяатай. Тиихэдээ үндэгэдые инкубаторта хэхэдээ дальбараануудые бүлэг бүлэгөөр hубарюулан абажа байхаар хараалжа табидаг байба. Тиимэhээ холо, ойроhоо ерэhэн колхозуудай түлөөлэгшэд дальбараануудые hаатангүй абадаг байна.

Улан-Удын шубуу үсхэбэрилгын инкубаторна станци дүтэ шадар байгаа Иволгын, Тарбагатайн, Заиграйн, Прибайкальска, Сэлэнгын аймагай колхозуудые дальбараагаар хангана. Жэлэй эхинhээ хойшо станциин коллектив тахяагай 54300 дальбараа, нугаhанай—1376, галуунай—580, индюгэй — 166 дальбараа колхозуудта үгөө. Теэд жэлэй эсэс болотор үшөө 200 мянга гаран дальбараа гаргахаар хараална.

Илангаяа Иволгын, Тарбагатайн аймагай колхозууд дальбараа олоор худалдан абана.

Һүүлэй үедэ колхозууд шубуу үсхэбэрилгэдэ анхаралаа хандуулжа, типовой hайн байрануудые бариhан, шубуудые элдэб тэжээлээр хүсэд хангаhан байна. Тиимэhээ энэ жэлдэ олонхи колхозууд худалдан абаhан дальбараануудаа ехэ хоролтодо оруулангүй дэгжээнэ. Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой шубуунай фермэ нугаhанай 500 дальбараа абаад, тэдэнэйнгээ 96 процентые дэгжээжэ байна. Шубуушан нүхэр Кобылкина өөрынгөө даалгабарита ажалда hайнаар хандадаг, дальбараануудаа зоотехническэ заабариин ёhoop эдеэлүүлдэг дээрэhээ иимэ амжалта туйлаа. Мүн энэ аймагай «Рассвет» колхозой тахяашан Е. И. Колесникова энэ талаар амжалтатай.

Инкубаторна станциин коллектив энэ жэлэй хүдэлмэриие hайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Тэндэ дальбараа, шубуудай шэнэ байра баригдаhан, hайн шанартай элдэб янзын тэжээл элбэгээр бэлэдхэгдэhэн байна. Станциин коллектив инкубационно хүдэлмэри хэхэhээ гадна, нугаhанай 2000 дальбараа өөhэдөө тэжээжэ шахаад, гүрэндэ тушааха хүсэлэнтэй. Тиимэhээ тусгаар бэлшээри дээрэ шэниисэ, овёс таряа.

Энэ коллектив мүн үнгэрэгшэшье жэлдэ эмхитэй hайнаар хүдэлмэрилжэ, Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадахаар зууршалуулагдаа hэн. Һаяхан РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын приказаар станциин 5 түрүү хүдэлмэрилэгшэд мүнгэн шанда хүртэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инкубаторна станциин ахалагша зоотехник Шунков, оператор Бобылева hаяхан гараhан дальбараануудые хаража байна.

Е. Ринчинова.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32.74, отв. секретаря—27.37, отделов: партийной жизни и экономики—47.59, пропаганды и местной информации—35.14, культуры и быта — 34.05, писем трудящихся и переводов—24.74, корректорская—32.67, бухгалтерия—37.32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00750. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3118.